

עיר וקדיש מז שמיא נחית

זא תשבת מפי זרעו

ספר זוהר החלה

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו בזוהר הרקיע

ספר זוהר החלה

1. בו יבואר: מצוות הפרשת חלה. מדוע מפרישים חלה?
2. כיצד מפרישים חלה?
3. שיעור חיוב הפרשת חלה.
4. מצוות הפרשת חלה היא כביטול עבודה זרה.
5. מצוות הפרשת חלה מחזקת את האמונה ולכן כוללת כל המצוות.
6. הפרשת חלה – להודות להשם על החסד שעושה אתנו בלחם.
7. מצוות הפרשת חלה ניתנה כדי שתחול בלחם ברכת השם.
8. הפרשת חלה מביאה ברכה לבית ומגינה ושומרת על האישה מכל גזרות קשות ורעות.
9. תפילת הפרשת חלה.
10. בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים הָאִשָּׁה זֹכָה – בְּחֶלֶה, וּבְנִדָּה, וּבְהַדְלַקַת הַיָּד.
11. סוּד נֶשֶׁל רְאֵשִׁית עֲרִיסַתְכֶם חֶלֶה תִּרְיְמוּ תְרוּמָה. זו חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה נִשְׁהִיָּא רְאֵשִׁית.
12. בו יבואר שעל ידי מצות הפרשת חלה זוכים להשמר ממשוהו חמץ בפסח, וכן לשמור את כל התורה כולה, ולא לעבור על שום עבירות חמורות, וזוכים לשוב ארץ ישראל בנחת.
13. שִׁשִּׁי בִּבֵּיתְךָ תֹּאפֶה תֹּאפֶה בְּעֶרֶב שִׁבֹּת תֹּאפֶה בְּשִׁבִּיל שִׁבֹּת.
14. הדלקת נרות שבת – אזהרתה.
15. בּוֹ יִבְאֵר סְגֻלַּת הַמִּצְוֹת וְקִיָּמָם כְּרָאִי.

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הקדושים
שלום יודא גראס אבדק"ק האלמין יצ"ו
יום א' דסליחות תשע"ה

מפעל הזוהר העולמי

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

לקבלת ספרי זוהר ירושלים

בני ברק רמת בית שמש
אצל הרופא קירופרקטר ד"ר
איתמר ברים: 054-8441423

מפעל הזוהר העולמי

050-4116923 / 0527651911

050-4134669 / 050-4133475

מי לה' אלי! - משה רבנו שואל ומבקש למי יש את הזכות לקרב את עם ישראל לאבינו שבשמיים? כל המשתתף בהדפסת ספרים הקדושים ספרי הערב רב והמסתעף 5 חלקים, תורת הזוהר י"ח חלקים דהיינו כל הזוהר הקדוש בלשון הקודש באותיות גדולות, בהפצתם ברבים לאלף בתי מדרשיות ויותר, להצלת עם ישראל, יזכו לכל הברכות והבטחות שכתב הרשב"י בזוה"ק בפרשת תרומה (דף קכ"ח). האם יש מחשב שיוכל לחשבן את הזכות הגדולה שיכולים לזכות בכסף קטן? התורם משלם ישר לדפוס!!!

לפרטים: 0527-651911

על ידי עיון עמוק בסודות התורה יכולים לפקוד עקרות

(ספר המדות אות סוד, למוהר"ן זי"ע)

ולרפאות חולאת חזק.

ספר זוהר החלה

פרק א'

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה וגו', מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם. וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה אשר דיבר ה' אל משה:

(טו, יח-כב)

מצות הפרשת חלה (במדבר, פרק ט)

"בבואכם אל הארץ... והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה... מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם".

מצות הפרשה חלה היא אחת מ-613 המצוות שבני ישראל הצטוו בהן, אך היא אחת משלושת המצוות המיוחדות של נשים ובנות (המצוות האחרות הן הדלקת נרות שבת וחיג ודיני טהרת המשפחה).

אמנם החיוב להפריש חלה הוא על כל יהודי אך נתיחדו בזה יותר הנשים כדי לתקן את חטא עץ הדעת - כי אדם הראשון נקרא חלתו של עולם וחווה גרמה לו מיתה על כן צריכה היא לעסוק במצות חלה לתקן את אשר פגמה - והובא בספר חמדת ימים (שבת קודש פ"ב) וז"ל: ובענין הפרשת חלה יהא זריז ונזכר להזהיר ולהזכיר לאשתו על מצות הפרשת חלה בערב שבת כי הוא גם כן מהתקונים

הגדולים לחטא חוה כמו שכתוב בירושלמי, חוה כבתה נרו של אדם הראשון וגרמה לו מיתה שהוא חלתו של עולם, ולכך נתנו לה מצות נר וחלה, ולכן עיקר מצותה בערב שבת, כי בערב שבת גרמה לו מיתה. ובאותו זמן ובאותו פרק קרוב יותר לתקן החטא, שזו היא דרך התשובה באותו פרק וכו'. וטוב שיפרטו בפיהם אחר הברכה לאמר בכל לשון שהן שומעות. יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי שבכח סגולת הפרשת חלה יתוקן עון אם כל חי, חוה, שהביאה מיתה על אדם הראשון שהיה חלתו של עולם. ובכך בכח סגולת זכות מצות הפרשת חלה, "בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים" ולהניח ברכה אל בתינו. וכל איש ישראל יודיע כדברים האלה לאשתו ובניו להיות זהירות וזריזות במצוה זו שלא ישכחו מלהפריש אותה בזמנה, עכ"ל.

פרק ב'

מדוע מפרישים חלה?

בזמן שבית המקדש קיים, חלק קטן מהבצק, שהוא החלה שמפרישים היה ניתן לכהנים, אותם אנשים שהקדישו את חייהם לעבודת הבורא. גם כיום, כשבית המקדש חרב, צריכים להפריש את החלה.

בנוסף למטרתה של החלה כמתנה עבור הכהן, טמון בה רעיון נפלא: כל מה שיש לנו הוא מתנה מאת האלוקים. כשאנו מכינים בצק ללחם, אנו מפרישים חלק קטן לאלוקים כהכרה במתנות שהוא מעניק לנו בחסדו.

התורה קוראת לחלה במילים "ראשית עריסותיכם", כלומר שיש להפריש את החלק הטוב ביותר שבעיסה. כך גם בחיי היומיום, למרות שבכמות מדובר בזמן קצר למדי, עלינו להקדיש את החלק הטוב ביותר – את הרגעים בהם אנו מתעוררים בבוקר – לבורא העולם.

מצות הפרשה חלה כיום

בימים אלו, לאחר חורבן בית המקדש, בטלה טהרה מהכהנים ומכל ישראל ולפיכך לא ניתנת החלה לאכילה. אך אנו ממשיכים להפריש את החלה כדי להתיר את הלחם באכילה שכל זמן שלא מפרישים יש דין טבל על העסה ואסורה באכילה.

בחלק הבצק המופרש שורפים אותו מפני שאנו טמאי מתים וצריכים כדי להיטהר אפר פרה אדומה שזה יהיה כאשר יבוא אליהו הנביא זכור לטוב עם המשיח.

פרק ג'

כיצד מפרישים חלה

כדי להפריש חלה, על הבצק להיות מורכב מקמח העשוי לפחות מאחד מחמשת מיני דגן – חיטה, שעורה, שיבולת שועל, כוסמין ושיפון...

בקיזור שולחן ערוך ילקוט יוסף (סימן שכט סעיף ו'): אם לש את העיסה עם אחד משבעת משקין המכשירים לקבל טומאה, שבכללם: יין, דבש [דבורים] שמן, חלב, טל, ומים, העיסה חייבת בחלה בברכה. ולכן הלש עיסה בחלב בלבד אפילו בלא מים, כיון שהחלב הוא אחד משבעה משקים, חייב להפריש חלה בברכה. אבל אם לש העיסה במי ביצים או מיץ תפוחים וכיוצא בזה, בלי מים, יפריש חלה בלא ברכה. ולכתחלה יש לזהר שלא ללוש עיסה בביצים בלבד בלא מים. ובדיעבד אם לשו עיסה עם ביצים ואין בה מים כלל, מפרישין ממנה חלה בלי ברכה. [אוצר דינים עמ' תרצו].

(סעיף ז) לכתחלה אין ללוש עיסה עם מי פירות שאינם משבעה משקין המכשירים לקבל טומאה, כגון מיץ תפוזים בלא מים, וכדומה. אך בדיעבד עיסה שנילושה עם מי ביצים בלבד בלא מים, או עם מי פירות שאינם מז' משקין, כמו תפוזים וכדומה, בלא מים כלל, ויש בה שיעור המחייב הפרשת חלה, יפריש חלה בלי ברכה. או שיעשו עיסה פחות מכשיעור. וטוב שיערב מעט מים בעיסה, כדי שתתחייב בחלה, והטעם שאין ללוש עיסה עם מי פירות, הוא משום שאסור לשרוף חלה טהורה, ולאוכלה גם אי אפשר, כי אנו בחזקת טמאי מתים, וטמא אסור לו לאכול תרומה. ולכן לכתחלה יש לערב אחד משבעת המשקין הנ"ל בעיסה, כדי שיוכל להפריש חלה בברכה ולשרוף אותה [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד תרצו].

כמו כן, הבצק צריך להיות עבה דיו ומתאים להכנת לחם, בשונה מבלילה רכה המשמשת להכנת עוגות.

שיעור חיוב הפרשת חלה

בקיזור שולחן ערוך ילקוט יוסף סימן שכד סעיף ו' שיעור הקמח של העיסה שחייבת "בהפרשת חלה בברכה" הוא חמש מאות ועשרים דרהם, כמו שכתבו הרמב"ם ומרן השולחן ערוך. ושיעור הדרהם שלשה גרם, נמצא ששיעור הקמח של

העיסה שחייבת "בהפרשת חלה בברכה" הוא אלף וחמש מאות וששים גרם 1560 גרם, פחות מכן פטורה מן החלה. וממדת חסידות טוב להפריש חלה בלי ברכה משיעור קילו וחצי או קילו ומאתים, דשמא הקמחים של ימינו קלים יותר. (אוצר דינים לאשה ולבת מהד' תשס"ה עמ' תרמב. הליכות עולם ח"ה עמ' רנג, יחזק דעת ח"ד סי' נה).

כשמפרישים את החלה, פותחים באמירת הברכה:

"בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֶלֶה תְּרוּמָה".

לאחר מכן נוטלים חלק קטן מהבצק ואומרים "הֲרִי זוֹ חֶלֶה תְּרוּמָה".

כאמור, יש לשרוף את החלה. ניתן לעטוף את הבצק בנייר כסף ולשרוף זאת על הכיריים או בתנור. עם זאת, בעת שריפת החלה בתנור אין להשתמש בו לאפיה או צליה.

פרק ג'

מצות הפרשת חלה כביטול עבודה זרה

אמרו חכמים במדרש: "כל המקיים חלה כאילו ביטל עבודה זרה" (מדרש רבה תזריע טו).

מפרש מהרז"ו (ממפרשי המדרש), שמצות חלה היא נתינת הדבר הראשון (החלק הראשון של הבצק), לראשון – להשם, שהיה הראשון לכל הבריאה כולה. בנתינה זו אנחנו מראים על האמונה שלנו בהשם, שהוא היה הראשון לבריאה והוא ברא את כל העולם.

ואיך מבטלים את העבודה הזרה? באמונה שהכל מהשם! אם אדם חושב מחשבות של 'כוחי ועוצם ידי', ותולה הצלחתו וקנייניו בכוח אחר של עצמו ולא בהשם יתברך, אלו מחשבות של עבודה זרה. ולהפך, כשהוא מקיים מצות הפרשת חלה הוא מגלה שהכל ממנו יתברך ובכך מתבטלת התחושה של "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", מתבטלת העבודה הזרה, ומתגדלת האמונה שהכל מהשם (על פי פירוש עץ חיים על המדרש).

הפרשת חלה מגדילה את כבוד השם

מטרת הבריאה היא שיתגדל כבודו יתברך בעולם, כמו שנאמר: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיהו מג, ז). כאשר מפרישים מן הראשית של החלה, אנו מגלים את אמונתנו בכך שהשם ברא את העולם היפה והמושלם, וכל מה שמתרבה ומתהווה בעולם – ממנו יתברך. כך מתמלאת תכלית בריאת העולם שהיא להגדיל כבוד השם. לכן אמרו חכמינו במדרש: "בזכות ג' דברים נברא העולם, בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים" (בראשית רבא א ד), כי בשלוש מצוות אלו אנחנו מפרישים מהראשית – מההתחלה, וזה כאמור מחזק את האמונה שהכל מידו, וכך אנו ממלאים את מטרת הבריאה – הגדלת כבוד שמים. לולי מצוות אלו לא היה האדם נותן אל לבו שהכל ממנו יתברך, ולא היה כדאי העולם להיברא.

מצות הפרשת חלה מחזקת את האמונה ולכן כוללת כל המצוות

הגמרא במסכת מכות מבארת ששורש כל המצוות הוא אמונה (מכות כד ע"א), ומכיוון שמצוה זו של הפרשת חלה היא חיזוק האמונה, לכן היא כוללת כל תרי"ג מצוות (הגהות מיימוניות על הרמב"ם סוף הלכות חלה).

הפרשת חלה מזכירה את מקור הפרנסה, ומונעת השתדלות מיותרת
טעם נוסף להפרשת החלה הוא כדי לזכור שפרנסתנו מעם השם, והשתדלות
מיותרת מצדנו לא תוסיף לנו פרנסה:

”צונו הבורא יתברך להפריש מראשית עריסותינו העשויין למאכל אדם להחיות
את נפשותינו, ולתנו לשם השם לכהן איש החסד, והוא לְבַל יבוא האיש לחשוב כי
המאכל מחיה את האדם וכחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה, ועל ידי כך יבטל
חיי העולם עבודת השי"ת ויבא לרדוף אחרי חיי שעה להמציא מזונותיו.

על כן להסיר תועה מלב אנוש, צָנְנו אלקי עולם להפריש מראשית עריסותינו
לכהן איש החסד, בכדי שזכור יזכור כי עוד כל ימי עולמיו מזונותיו ביד ה', והוא
ממציא לו מזונותיו על צד החסד, ובהשתדלותו לא יוסף אומץ בעושרו” (על פי אגרא
דכלה פרשת בראשית בביאורי המ"ד, דף נא ע"א).

פרק ד'

הפרשת חלה - להודות להשם על החסד שעושה אתנו בלחם

נאמר בתהילים: "נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו" (תהלים קלו, כה).

וכן נאמר: "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" (תהלים קמה, טז).

ופרשו חז"ל: שהקב"ה משביע לכל יצור כפי צרכיו ורצונו (מצודת דוד שם).

הקב"ה דואג למזון של כל אחד ואחד מאתנו ועלינו להודות לו על כך דרך הברכה שאנו מברכים על האוכל, וגם דרך הפרשת החלה. ואם נעמיק בדברים נראה כמה עלינו להודות על תהליך הכנת הלחם ועל תהליך עיכולו - שניהם אינם מובנים מאליהם.

מצות הפרשת חלה ניתנה כדי שתחול בלחם ברכת השם

בספר החינוך מובא: "לפי שחיותו של אדם במזונות ורב העולם יחיו בלחם, רצה המקום לזכותנו במצוה תמידית בלחמנו".

השם רצה לזכות אותנו במצוה תמידית על ידי הלחם שהוא המאכל התמידי שלנו.

ולמה רצה לזכותנו דווקא דרך הלחם?

כי היות שהלחם מבורך בזכות המצוה, אנו זוכים למזון גם לנפש.

"כדי שתנוח ברכה בו על ידי המצוה ונקבל בה זכות בנפשנו" (שיהיה בכך זכות לאדם),

ונמצאת העיסה מזון לגוף ומזון לנפש" (ספר החינוך מצוה שפה).

הקדוש ברוך הוא ברוב טובו רצה שתנוח ברכה יום-יומית על האדם, והלחם הוא מאכל תמידי יום-יומי, לכך ציווה להפריש חלה מהלחם כדי שעל ידי מצווה תמידית נזכה לברכה תמידית, ויהיה הלחם מזון לא רק לגוף אלא גם לנפש (ענין זה של מזון לנפש אינו פחות חשוב, אלא אף יותר).

כך גם כותב הבן איש חי: "תפרישוה מעיסתכן, וה' ישים ברכה בבתיכן, ותאכלו

בבריאות לחמכן" (חוקי הנשים מ).

בזכות הפרשת החלה, השם מניח ברכה בלחם ואנו זוכים לאכול את הלחם בבריאות.

המזון הגשמי אינו מספיק כדי להזין אותנו, כפי שלומדים ממילות הפסוק: "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על מוצא פי ה' יחיה האדם" (דברים ח ג) – איננו יכולים להתקיים על הלחם לבדו, אלא על דברי השם. רק כאשר השם מכניס ברכה באוכל, יכול המזון להחיות אותנו ולתת בנו כוחות גוף ונפש.

וכדי להחיל גם בלחם את דבר השם, אנחנו מקיימים בו את מצות הפרשת חלה. הפרשת חלה מביאה ברכה לבית ומגינה ושומרת על האישה מכל גזרות קשות ורעות ומגינה עליה בעת לידתה, זמן הפרשת חלה היא שעת רצון מאוד בשמים יש להתפלל מעומק הלב ולבקש מבורא עולם את כל המשאלות בעת הזאת, טוב לתת צדקה לפני ההפרשה, להתפלל ולבקש בזמן נתינת הצדקה, רצוי להדליק נר לצדיק, ויש שמדליקות כמה נרות לצדיקים לפני ההפרשה, רצוי ללבוש בגדים נאים בזמן הפרשת החלה.

יש שנוהגים לשורפו על להבת הגז ובימינו נוהגים לעוטפו בנייר כסף, ואחר כך בשקית ולהשליכו בצורה מכובדת, נוטלים ידיים ללא ברכה, מכסים את הבצק במפה ומברכים בכוונה:

הֲרִינִי בָּאָה לְקַיֵּם מִצְוַת הַפְּרֶשֶׁת חֻלָּה לְתַקֵּן שׁוֹרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחֲת רֹחַ לְיֻצְרָנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ, וְיֵהִי נֶעֱם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהּ [אומרים פעמיים] בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֻלָּה [תְּרוּמָה].

לוקחים חתיכה ואומרים על זאת החתיכה בכוונה: הֲרִי זו חֻלָּה תְּרוּמָה. סגולה ללידה קלה – מצות הפרשת חלה מקובלת כסגולה לידה קלה ובשלוש. יש נשים הנוהגות להפריש חלה כמה פעמים בחודש התשיעי להריון.

סגולה לפרנסה – נאמר בגמרא (שבת לב, ב): "בעוון חלה אין ברכה במכונס... ואם נותנין (חלה) מתברכין". מכאן שמצות הפרשת חלה מסוגלת היא להביא את ברכת הפרנסה לבית.

סגולה למקיימה ועונש למבטליה

היות שחלה נחשבת כתְּרוּמָה, היא נכללת בברכה המובאת בספר מלאכי ובחנוני נא בזאת... והריקותי לכם ברכה עד בלי די, גם הנביא יחזקאל מזכיר ברכות מיוחדות למקיימים מצווה זו, וְרָאשִׁית כָּל בְּפֹרִי כָל וְכָל תְּרוּמַת כָּל מִפְּלֵ תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַפְּהָנִים יִהְיֶה וְרָאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַפֶּהן לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ (יחזקאל מד, ל), [שיחת קודש מהאדמו"ר מליובאוויטש ו' ניסן תשל"ד; כ"ו סיון תשל"ו].

במדרש מבואר שמצות חלה מיוחדת בכך שדוד המלך השיג כפרה על מעשיו עם אוריה החתי על ידי קיום מצוה זו (בהאי ג"ס אתכפר דוד והאי איהו שיעורא דחלה מ"ג ביצים ותוספת חומש ביצה רמיז וחמישיתו יוסף עליו" - השמטות לספר זוהר).

בתלמוד בבלי מובא שמן השמים עונשים על ביטולה על ידי שמונעים ברכה "במכונס", ומארה משתלחת בשעורים, ובעלי השדות זורעים זרע וזרים באים ונהנים מיבולם בלי תשלום לבעלים (מסכת שבת דף לב עמוד ב').

מצות הפרשת חלה משרה ברכה בבית: בתקופת שרה אמנו, ענן היה מעל האוהל - ששם הייתה השכינה שורה ודלק נר מערב שבת לערב שבת והברכה הייתה מצויה בעיסה.

ומזה ידוע שמצות הפרשת חלה משרה ברכה בבית.

זמן הפרשת חלה הוא זמן משמעותי וחשוב מאוד, מצוה זו חזקה ורבת כוח להגן ולשמור.

בעיקר בזמן ההיריון כדי לזכות לשמירה בשעת הלידה.

סגולה ללידה קלה - מצות הפרשת חלה מקובלת בעיקר כסגולה לידה קלה ובשלוש. ישנן הנוהגות לעשות הפרשת חלה כמה פעמים בחודש התשיעי להריון.

להתפלל על זיווגים הגונים.

סגולה גדולה להיפקד בבנים.

הפרשת חלה מביאה ברכה לבית.

סגולה לבריאות, הצלחה ושמירה כללית.

סגולות הפרשת חלה רבות הן. מצות הפרשת חלה מועילה לכל אדם הזקוק לישועה.

למציאת זיווג, זרע קודש בר קיימא.

ראוי לציין כי עשיית מצוה גורמת להמשכת אור אשר למעלה מהמידות (ספירות תוד וגבורה).

שכן תורה ומצוות הן הרי רצונו של הקב"ה וכאשר רצון זה נמשך על ידי מצוות כגון: מצות הפרשת חלה לשבת, הזמן מסוגל לקבלת התפילה, כלומר עשיית המצוה גורמת לעת רצון, לכן טוב להתפלל ולבקש על כל משאלות הלב לטובה ולברכה בזמן עשיית החלות והלישה.

תפילת הפרשת חלה

נהוג לומר תפילה זו בשעת הפרשת החלה:

יהי רצון מלפניך, ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שמצות הפרשת חלה תחשב לי כאלו קימתיך בכל פרטיה ודקדוקיה, ותחשב הרמת החלה שאני מרימה כמו הקרבן שהקרב על גבי המזבח ותתקבל ברצון. וכמו בזמן שבית המקדש היה קיים, היתה החלה נתונה לכהן והיתה זו לכפרת עוונות, כך תהיה הפרשה זו לכפרת עוונותי, ואז אהיה כאלו נולדתי מחדש נקייה מחטא ועוון ואוכל לקיים מצות שבת קדש והימים הטובים עם בעלי (וילדינו), להיות נזונים מקדשת הימים האלה. ובזכות מצות חלה יהיו ילדינו נזונים תמיד מידיי של הקדוש ברוך הוא ברב רחמיו וחסדיו וברב אהבה. ותקבל מצות חלה כאלו נתתי מעשר. וכשם שהנני מקיימת מצות חלה בכל לבי, כך יתעוררו רחמיו של הקדוש ברוך הוא לשמרי מצער וממכאובים כל הימים. אמן בן יהי רצון.

תחינה נוספת בזמן הפרשת חלה:

לכבוד יי יתברך ולכבוד שבת קדש חמדת ימים שהנחלתנו. יהי רצון שתהא מצות הפרשת חלה שקולה לפניך כאלו קימתי תר"ג מצוות של כלל ישראל. אמן בן יהי רצון.

אנא יושב מרום, שתתקבל לפניך מצות הפרשת חלה שלי כפי שנתקבלו לפניך הקרבנות על המזבח, שלפנים היתה זו מצותו של הכהן ובעבור זה מחל יי לעוונות עם ישראל. בן ימחלו לי כל עונותי ואהיה זכה וטהורה בתינוק בהולדו.

יהי רצון שתזכני לכבד ולהוקיר שבתות ומועדים כהלכתם, שאוכל להתענג עליהם יחד עם אישי וילדי לארץ ימים. ובזכות מצוה זו של הפרשת חלה, מלא ידינו מברכותיך ופרנסנו מידיך הרחבה ברב אהבה ורחמים. ומצוה זו של הפרשת חלה שעושה אני בכל לבי, תחשב לפניך כאלו הפרשתי מעשר לכבודך הגדול. בן תשמר עלינו מפל פגע ומכאובים.

פרק ה'

בשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָאֵשֶׁה זֹכָה - בַּחֲלָה, וּבִנְדָּה, וּבַהֲדַלְקַת הַנֵּר
בזוהר חדש מדרש רות (דף קה:): חֲזַר וְאָמַר, בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים הָאֵשֶׁה זֹכָה - בַּחֲלָה,
וּבִנְדָּה, וּבַהֲדַלְקַת הַנֵּר. וְכֻלָּם שְׁנִינִי. (עיין שבת לא:).

סוד של ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה. זו חכמה עליונה שהיא ראשית
בזוהר פרשת בראשית (דף ל:): בְּרֹאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים - סוד של ראשית עריסתכם
חלה תרימו תרומה. זו חכמה עליונה שהיא ראשית. ב' בית העולם להיות משקה
מאותו נהר שנקנס בו, סוד הכתוב וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְנָהָר - שְׁכוּנֵס
אֶת הַכָּל מִהַעֲמֵק הָעֲלִיּוֹן וְלֹא פוֹסְקִים מִיָּמָיו לְעוֹלָמִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.

חלה - שכינה. שבמקום שמלאכים אלה שם - האבות שם. ובמקום שהאבות
שם - שכינה שם

בזוהר פרשת שלח לך (דף קע"ד. רעיא מהימנא): רֹאשִׁית עֲרִסְתֶּכֶם חֲלָה תְּרִימוּ וְגו'.
מִצְוָה לוֹ לְהַפְרִישׁ חֲלָה לַכֹּהֵן. חֲלָה כֶּן חֲשֹׁבוֹנָה: מ"ג בִּיצִים וְחֶמֶשׁ בִּיצָה, אֶחָד
מִחֶמֶשׁ. וַיֵּשׁ חֶמֶשׁ אֶחָד מִחֶמֶשִׁים, שֶׁהוּא ו'. וְזֶה סִימָן מְגִין, שֶׁהוּא מִיכָאֵ"ל
גְּבִרְיָאֵ"ל נוֹרִיאֵ"ל. חלה - שכינה. שבמקום שמלאכים אלה שם - האבות שם.
וּבְמִקְוֶם שֶׁהָאֲבוֹת שָׁם - שְׁכִינָה שָׁם. וְכֵן וַיַּחַל, בֵּה אָנוּ מִתְפַּלְלִים. זֶהוּ שְׁכָנוֹת (שמות
לב) וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו ה' אֱלֹהָיו. (דברים ג) אֲדֹנָי אֱלֹהִים אַתָּה הַחֲלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת
עַבְדְּךָ. וְכֵן חֲלָה זְכוֹת אֲבוֹת, וְכֵן תִּמָּה זְכוֹת אֲבוֹת לְרַשְׁעִים, שֶׁהֵיוּ מְקַבְּלִים שְׁכָרָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׁמַצֵּד יָמִין שְׁשָׁם י', שֶׁהִיא חֲכָמָה, רֹאשִׁית שָׁם ה', שֶׁהִיא מְרָאָה זְכוֹת
עַל בְּנֵיהֶם מִיָּמִין, שְׁשָׁם רמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה מִצַּד אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא שְׁמַאל שֶׁל
גְּבוּרָה, שְׁשָׁם לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהֵם שס"ה, שְׁשָׁם נְדוּנִים רַשְׁעִים גְּמוּרִים, תִּמָּה לָהֶם זְכוֹת
אֲבוֹת, וּמִתְהַפֵּךְ לָהֶם שָׁם יְהו"ה - הוה"י. וְלִמְדֵנוּ מִהֶמֶן הָרַשָּׁע, (אסתר ה) וְכָל זֶה
אֵינָנו שׁוֹה לִי.

החלה היא שכינה, כלולה משבעת המינים הללו, ובה חטא אדם הראשון
בתיקוני זוהר (תקונא שיתסר): תִּיקוֹן שׁוֹשֶׁה עֶשֶׂר, בְּרֹאשִׁית זו חלה, זֶהוּ שְׁכָנוֹת
רֹאשִׁית עֲרִסְתֶּכֶם חֲלָה תְּרִימוּ תְּרומָה, וְהָרִי פִּרְשׁוּהוּ שְׁאָדָם הָיָה חֲלָתוֹ שֶׁל עוֹלָם,
וּמִנֵּין לָנוּ שֶׁחֲלָה הִיא רֹאשִׁית? שֶׁהַכְּתוּב מוֹכִיחַ, זֶהוּ שְׁכָנוֹת רֹאשִׁית עֲרִסְתֶּכֶם תְּרִימוּ

תרומה ליהו"ה. מה זה חלה? אלא שבָּעָה מִיָּנִים הם - חָטָה וּשְׁעוֹרָה וְגִפֶּן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ, שֶׁהוּא דָּבָשׁ תְּמָרִים. חָטָה הוּא הָעֵץ שֶׁמִּמֶּנּוּ אָכַל אָדָם הָרָאשׁוֹן, וְהוּא לֹא הוֹצִיא מִשֶּׁם חֵלָה, וּמִשּׁוֹם זֶה לֹא חָל בּוֹ ה', וְשׁוֹרָה בּוֹ ח' ט' וְגֵרָם לֹא מֵוֹת. וְהַחֲלָה הִיא שְׂכִינָה, כְּלוּלָה מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים הַלְלוּ, וּבָהּ חָטָא אָדָם הָרָאשׁוֹן. טָפָה זֶה י'. עָסָה צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה חֵלָה, וּמִיָּד חָל עַל אוֹתָהּ טָפָה, וְנוֹתֵן לֹא זָרַע כְּלוּל מִשְׁנִיָּהֶם, שֶׁהוּא ו', וְסוּד הַדָּבָר - ה"א לָכֶם זָרַע (בראשית מז, כז). וּמִשּׁוֹם זֶה חֵלָה הִיא וְדָאִי מִצּוֹה שֶׁנִּצְטוּתָהּ לֹאשָׁה, שֶׁבְּגִלְלָה מֵת אָדָם שֶׁהוּא חָלָתוֹ שֶׁל עוֹלָם, צָרִיכָה הִיא לְהַפְרִישׁ חֵלָה, וְלְהוֹצִיא אוֹתָהּ מֵעֲסָתָהּ, שֶׁהִיא טָפָה שְׁלָה, לְהַחֲזִירָה עַל הָאָדָם.

סוד הדבר - מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה

וְהִיא כִבְתָהּ אֶת נֵרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (משלי כ, כז) נֵר יְהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, צָרִיכָה לְהַדְלִיק אוֹתוֹ בְּלִיל שֶׁבֶת בְּהַתְעוּרוֹרוֹת שֶׁלֵּהֲבֹת שֶׁל אֶהְבָּה לְבַעֲלָהּ, וְסוּד הַדָּבָר - מִים רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֶהְבָּה (שיר א ט), וְהַתְעוּרוֹרוֹת שֶׁל חֵם שֶׁל לֵיל שֶׁבֶת, מֵאֲשֶׁתּוֹ צָרִיכָה בְּאֶהְבָּה וִירָאָה, וְזֶהוּ אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר (ויקרא יב, ב). הִיא שְׂפָכָה אֶת הַדָּמִים שֶׁל אָדָם, נִזְרַק דָּמָהּ, וְעַל כֵּל זֶה צָרִיכָה לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִדֵּם נִדָּה, וּמִשּׁוֹם זֶה עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ נָשִׁים זֵהִירוֹת, בְּנִדָּה וּבְחֵלָה וּבְהַדְלָקָת הַנֵּר. עַד כָּאן סוּד הַחֲטָה, שֶׁמִּשֶּׁם חֵלָה, חֲטָ"ה הוּא סוּד שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.

חכמות נשים בנתה ביתה

בתיקוני זוהר (תקונא שתין ותשעה - דף קט:): אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁמַעְתִּי שְׁשֻׁלָּשֶׁת הַרְבּוּיִים הַלְלוּ הֵם שְׁלֹשׁ הַטּוֹפוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מִהַמֶּחֱ הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, וְאֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַטּוֹפוֹת, שְׁמַעְתִּי שֶׁהֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ נָשִׁים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנָתָהּ בֵּיתָהּ, שְׂאֵחַת אוֹפָהּ, וְאֵחַת עוֹרֶכְתָּהּ, וְאֵחַת מְקַטְפָתָהּ, אֵל אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רֵאשִׁית צְרִיסְתִּיכֶם חֵלָה, וְזֶה חֵלָה שֶׁל פֶּסַח שֶׁהִיא סְגוּלַת"א, הִיא טָפָה רֵאשׁוֹנָה, וּמִמֶּנָּה נִזְרְקוּ שְׁלֹשׁ טּוֹפוֹת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה יוֹדִין י' י' י' שֶׁהֵם סְגוּלַת"א וְדָאִי, וְהֵם י' יְבָרְכֶךָ, י' יָאֵר, י' יִשָּׂא, וּבְאִיזָה מְקוֹם נִזְרְקוּ? בְּשֻׁלָּשֶׁת הָאֲבוֹת, שְׁלֹשֶׁם יִרְדּוּ אָדָם בְּשֻׁלָּשֶׁה גִּלְגּוּלִים, וּבְאִיזָה מְקוֹם נִזְרְקוּ? מֵאוֹתוֹ שֶׁיִּרְדּוּ בָּהֶם (זה י"ו) מִצַּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה.

פרק ו

בו יבואר שעל ידי מצות הפרשת חלה זוכים להשמר ממשהו חמץ בפסח, וכן לשמור את כל התורה כולה, ולא לעבור על שום עבירות חמורות, וזוכים לישוב ארץ ישראל בנחת

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה וגו', מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם. וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה אשר דיבר ה' אל משה.

(טו, יח-כב)

- א -

הנה בפסוקים אלו רבו הדקדוקים, ונפרט אותם אחת לאחת.

א) ברש"י על פסוק בבואכם אל הארץ, כתב וז"ל: משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה וכו' וכיון שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה אף כולן כן, אבל זה נאמר בה בבואכם משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה. ויש לדקדק בזה מדוע נתחייבו בחלה רק אחר שאכלו מלחמה, ולא מקודם לכן, והיינו מרויחים בזה דגם לחם הראשון שאכלו בארץ יהא עלי' קדושת חלה.

בזכות שתקבל עליך להפריש חלה תזכה לבוא לארץ

ב) בילקוט שמעוני על פסוק זה, משונה מצוה זו וכו' קבל עליך כשתבוא לארץ תפריש חלה ובזכות שאתה תקבל עליך תזכה לבוא לארץ.

וצ"ב מדוע דוקא בזכות קיום מצות חלה נזכה לבוא לארץ.

ג) בפסוק מראשית עריסותיכם (פסוק כ"א) פירש"י למה נאמר, לפי שנאמר ראשית עריסותיכם שומע אני ראשונה שבעיסות, תלמוד לומר מראשית, מקצתה ולא כולה.

ויש לדייק דאם כן לכתוב קרא מראשית ולא בעי ראשית, ומדוע כפל לשונו לומר בתחילה ראשית, ואח"כ כדי שלא יאמרו שהוא ראשונה שבעיסות ת"ל מראשית, מקצתה ולא כולה, לשתוק קרא מיניה ולא בעי מראשית.

(ד) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה, מדוע נאמר ענין זה בסמוך למצות חלה דייקא, ולא בסמוך למצוה אחרת.

(ה) ברש"י וכי תשגו ולא תעשו וגו', בעבודת כוכבים הכתוב מדבר או אינו אלא באחת מכל המצוות, תלמוד לומר את כל המצוות האלה, מצוה אחת שהיא ככל המצוות מה העובר על כל המצוות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים אף מצוה זו פורק בה עול ומפר ברית ומגלה פנים, ואיזו זו עבודת כוכבים.

וגם זה צ"ב, מדוע נאמרה כאן עוד הפעם המצוה שלא לעבוד עבודה זרה, הלא כמה פעמים כתיב בתורה מצוה זו.

(ו) ברש"י ד"ה אשר דיבר ה' אל משה, כתב וז"ל: אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי.

וצ"ב שייכות דבר זה לפסוק וכי תשגו ולא תעשו וגו', וכן לאיסור עבודה זרה, ולמצות חלה שנאמרה לפני כן.

- ב -

בזכות מצות חלה ניצל ממשוה חמץ

ונראה לבאר כל הדקדוקים על פי מה שכתב בספר מכתב לדוד (פרשת ראה, עמוד קנ"ב) דהנה איסור חמץ בפסח הוא אפילו במשוה, וכדאיתא בשולחן ערוך הרב (סימן תמ"ז סעיף ד') וזה לשונו, אבל חמץ בפסח אינו מתבטל אפילו באלפי אלפים. אם כן מה יעשה אדם וינצל מחשש חמור זה, לפיכך נתנה לנו תוה"ק זה לעומת זה מצות חלה שאנו מחזיקין בה אף בזמן הזה, שבזכותה ניצל ממשוה חמץ, והוא עפ"י דילפינן בילקוט פרשת שלח סמיכות עבודה זרה לחלה דכל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה, ובמצה גם כן כתיב בסמיכות (שמות ל"ד, יז-יח) אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור.

וכתב במכתם לדוד שם, דעל כן ילפינן (פסחים דף ל"ח עמוד א') לחם עוני דבעי משלכם מלחם דכתיב בחלה והי' באכלכם מלחם הארץ, ובספר שולחן ערוך של הרב בעל התניא (אורח חיים סימן תנ"ד סעיף א') כתב דמהא ילפינן הלכתא דמצה הראויה אינה כי אם ממינין שנתחייבו בחלה, עיי"ש באריכות. והכוונה בזה כנ"ל, דשתי

המצוות חלה ומצה וחמץ שייכים זה לזה, דילפינן לחם לחם מחלה דייקא, דהא בהא תליא, עכת"ד המכתם לדוד, עיי"ש.

- ג -

תנוהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה

והנה ידוע מ"ש האריז"ל (הובא בבאר היטב הלכות פסח) דהנזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה^א. ואם כן, לפי דברי המכתם לדוד דעל ידי שנוהרים במצות חלה ניצולים ממשוהו חמץ, נמצא דכל החטאים של כל השנה תלויים גם כן בחלה.

היום אם בקולו תשמעו

והנה אמרו רז"ל (סנהדרין דף צ"ח עמוד א') רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו, דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי, אמר ליה: אתינא לעלמא דאתי? אמר ליה: אם ירצה אדון הזה. אמר רבי יהושע בן לוי: שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי. אמר ליה: אימת אתי משיח? אמר ליה: זיל שייליה לדידיה. והיכא יתיב, אפיתחא דרומי. ומאי סימניה? יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בחד זימנא, איהו שרי חד ואסיר חד. אמר: דילמא מבעינא, דלא איעכב. אזל לגביה, אמר ליה: שלום עליך רבי ומורי, אמר ליה שלום עליך בר ליואי. אמר ליה: לאימת אתי מר? אמר ליה: היום. אתא לגבי אליהו. אמר ליה: מאי אמר לך? אמר ליה: שלום עליך בר ליואי. אמר ליה: אבטחך לך ולאבוך לעלמא דאתי. אמר ליה: שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא, ולא אתא אמר ליה: הכי אמר לך (תהלים צ"ה) היום אם בקולו תשמעו. נמצא מדברי הגמרא הנ"ל דאם יקיימו ישראל את התורה יבא משיח צדקינן תיכף ומיד לגאול אותם מהגלות.

- ד -

ועל פי זה יתורץ קושייתנו (קושיא ב') מדוע דוקא אם נקבל עלינו לקיים מצות חלה נזכה לבוא לארץ. אך להאמור יובן, דכיון שנקיים מצות חלה, ניוהר גם כן ולא ניכשל במשוהו חמץ, וממילא נינצל מחטא בכל ימות השנה כמ"ש האריז"ל, ואז יקויים בנו מאמר הכתוב היום אם בקולו תשמעו, ויבא משיח צדקינן לגאלינו בב"א, על כן אמר דבשכר מצות חלה נזכה לבוא לארץ.

א. ועיין מה שהארכתי בזה בספרי "מצות מצה" בשלימותה. ובחידושי בדברי תורה על הגש"פ.

- ה -

ולפי"ז יתורץ גם קושיא ג', במה שכתב רש"י למה נאמר מראשית עריסותיכם, לפי שנאמר ראשית עריסותיכם שומע אני ראשונה שבעיסות, תלמוד לומר מראשית, מקצתה ולא כולה. וקשה דאם כן לכתוב קרא מראשית ולא בעי ראשית.

- ו -

ולהאמור יובן שפיר, דרצה רש"י להודיענו דבאמת חלה איננה רק ראשית עריסותיכם, אלא שהוא ראשית כל התורה כולה, כיון דחמץ תלוי בחלה וכל מצוות התורה תלויים בחמץ, כדברי האריז"ל והמכתם לדוד, על כן אמר קרא ראשית עריסותיכם, להודיע שמצות חלה הוא ראשית כל התורה, וכדי שלא נחשוב דהכוונה ראשונה שבעיסות, על כן אמר הכתוב מראשית, מקצתה ולא כולה. פי' כיון דבחלה תלוי איסור חמץ, ובחמץ תלוי קיום כל התורה, נמצא דהחלה הוא ממש מקצתה של התורה, וקיי"ל מקצת היום ככולו, וכן הוא בכל דבר, דמקצתו ככולו, ועל כן אמר מראשית, ללמדינו דאף שמצוה חלה נראית בפשטות כאחת משאר מצוות התורה, מ"מ חיבה יתירה נודעת לה כיון שקיום כל התורה תלוי בקיום מצוה זו, וכנ"ל.

- ז -

ומעתה נבוא לתרץ קושיא ד', מדוע נאמר פסוק וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה, בסמוך למצות חלה דייקא, ולא בסמוך למצוה אחרת. אך לדברי המכתם לדוד דשמירת איסור חמץ תלוי בקיום מצות חלה, דילפינן לחם לחם, מתורץ שפיר הקושיא, דהרי כיון שנכשל באיסור חמץ אין לו ההבטחה שינצל מכל איסורים שבתורה, כמ"ש האריז"ל דרך הנזהר ממשוהו חמץ זוכה לשמירה מחטא בכל ימות השנה, על כן אמר הכתוב תיכף לאחר מצות חלה וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה, ודו"ק.

- ח -

ויש להוסיף עוד בענין זה, דהנה מובא בספר שפת אמת (והובא גם בספר שער בת רבים פרשת בא) דפעם אחת בא לפני זקיני הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע איש אחד שהי' לו בן שנתפקר ורצה להמיר דתו רח"ל, וביקש מהרב לעזור לו להפוך לכו לטוב, והשיב לו הרב אם אתה יודע שלא אכל חמץ בפסח מעת שנתפקר אז אפשר להושיעו, ואם לאו, לאו. ואמר שזהו סמיכות ב' כתובים בפרשת כי תשא, אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור, עכתו"ד ודפח"ח.

ומצאתי סמוכין לדבריו הקדושים בזהר (ח"ב קפב). על פסוק הנ"ל "אלהי מסכה לא תעשה לך, את חג המצות תשמור", אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמור, מאי האי לגבי האי, אלא הכי אוקמוה מאן דאכיל חמץ בפסח (כאילו עביד כוכבים ומזלות למפלה לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ בפסח) כמאן דפלח לכוכבים ומזלות איהו, ע"כ.

נמצא מכל זה דאיסור חמץ בפסח רח"ל גורם להאדם שירצה לעבוד עבודה זרה ח"ו. (ועי' מה שהארכנו בזה בקונטרס על הגדה של פסח, בפסקא חכם מה הוא אומר)

- ט -

ועל כן הזהיר הכתוב תיכף אחר מצות חלה, וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה, וברש"י בעבודת כוכבים הכתוב מדבר וכו' אף מצוה זו פורק בה עול וכו', ודקדקנו על זה מדוע נסמכה למצות חלה. אך לפי האמור דאם אין מקיימים כראוי מצות חלה יכולים ליכשל גם באיסור חמץ, והרי על ידי זה באים גם כן לעבוד עבודה זרה ח"ו, כמו שהשיב זקני הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זי"ע לאיש הנ"ל, אם כן תלויים כל אלו זה בזה, על כן נסמכה איסור עבודה זרה למצות חלה.

- י -

וזוהו שהביא רש"י ז"ל כאן, אשר דיבר ה' אל משה, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי, ודקדקנו מדוע כתב דבר זה כאן.

אך י"ל בזה, דהנה הרמב"ן ז"ל ועוד ראשונים כתבו דבב' דברות אלו, אנכי ולא יהיה לך, כלולים כל מצוות התורה, מצות עשין כלולים באנכי, ומצוות לא תעשין כלולים בלא יהיה לך. רואים אנו מזה דממצוה אחת יכולים להסתעף כל מצוות התורה, כי ישנן מצוות מיוחדות שמכל אחת מהם מסתעפים כמה וכמה מצוות, ולפעמים כל המצוות מסתעפים מהם, כמו חלה דחמץ תלוי בחלה, וכל המצוות תלויים בחמץ, כמ"ש לעיל מהאריז"ל ומספר מכתם לדוד.

- יא -

ועל כן הביא רש"י ז"ל דבר זה כאן, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, דכמו מב' דברות אלו, אנכי ולא יהיה לך, נסתעפו כל המצוות כולן כדברי הרמב"ן, כמו כן ממצות חלה מסתעפים כל המצוות, דאם נכשלים בחלה יוכשלו בחמץ, ואז יוכשלו בקיום כל המצוות, ויבואו לידי וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה.

- יב -

ועל דרך זה יש לפרש מה דארו"ל (מדרש ויקרא רבה פט"ו) כל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה וכל המבטל מצות חלה כאילו קיים עבודה זרה. ולפי כל הנ"ל מובן שפיר השייכות בין חלה לעבודה זרה, כיון דאם מקיים מצות חלה יזכה לינצל ממשוהו חמץ, ואז ממילא לא ירצה לעבוד עבודה זרה כדברי זקניי האוהב ישראל מאפטא, ועל כן אמרו דכל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה וכל המבטל מצות חלה כאילו קיים עבודה זרה. והנה ביום טוב יש מצות שמחה, כדכתיב (דברים טז, יד) ושמחת בחגך ואתה ובנך ובתך וגו'. ואף דמקרא זה נאמר בחג הסוכות, מ"מ הוקשו כל המועדים זה לזה, כמו דבכמה דוכתי ילפינן ט"ו ט"ו מחג הסוכות לחג המצות.

- יג -

ועל כן כיון דבשכר שמירת מצות חלה אפשר לינצל גם כן ממשוהו חמץ, אם כן יכול האדם לאכול לחמו בפסח מתוך שמחה וטוב לבב, כי אינו צריך לדאוג פן ואולי יש חשש חמץ במצות שאוכל, דהרי יש לו הבטחה מפורשת דאם יקיים מצות חלה יזהר גם כן מליכשל באיסור חמץ.

- יד -

ועל פי זה יש לפרש מה שאמרו במדרש במדבר רבה (פט"ז) אכול בשמחה לחמך זו הפרשת חלה, פי' דבחג הפסח שצריכים להיות בשמחה, איך נוכל לאכול בשמחה את המצות שנקראם לחם עוני, על זה אמר לנו עצה, זו הפרשת חלה, דאם נקיים מצות חלה כראוי, נינצל מאיסור חמץ בפסח וממילא יהיו המצות שלנו בכשרות והידור כראוי, ונוכל לאכול בשמחה את המצוה שנקראת לחם עוני.

- טו -

ועד"ז יש לבאר גם כן מה דאיתא במדרש (שיר השירים רבה פ"ד) הנך יפה רעיתי וגו', הנך יפה בחלה. ולכאורה מדוע אמר שלמה המלך ע"ה פסוק זה הנך יפה וגו' דוקא על מצות חלה (חוץ מטעם הפשוט דקאמר הנך יפה רעיתי, ומצות חלה שייכת להאשה). אך להנ"ל יש לומר דקאי על הנשמה, דעל ידי מצות חלה נזהרים ממשוהו חמץ, ועל ידי זה נזהרים מליכשל גם בכל איסורים שבתורה כנ"ל מהאריז"ל, על כן אמר הנך יפה, בשכר מצות חלה.

- טז -

הצדיק לוחם מלחמת ה' לכל יאכל לרעבוננו כי אם להעלות ניצוצות קדושות ושיהיה לו כח לעבוד ה'

ויש להוסיף עוד בענין מה שכל קיום המצוות תלוי' במצות חלה, דהנה בספר בינת משה (להבאר משה מקאונץ ז"ע) כתב בפרשת שלח (בד"ה א"י והיה באכלכם מלחם הארץ כו'), לחם לשון מלחמה כדאיתא בגמרא שעת אכילה כשעת מלחמה, ונקרא בזה"ק נהמא בקרבא. והפשוט כפשוטו כי לעת יגש האדם אל האוכל מחמת כי ירעב תאותו לאכול למלא נפשו כי ירעב אבל הצדיק לוחם גם אז מלחמת ה' לכל יאכל לרעבוננו כי אם להעלות ניצוצות קדושות ושיהיה לו כח לעבוד ה' ולא יהנה מעולם הזה, וכדמצינו ברבי הק' בשעת פטירתו אמר שגלוי וידוע כו' שלא נהנה מעולם אפילו באצבע קטנה וכי לא אכל ושתה כשאר בני אדם גם בני איש, אלא שלא נהנה מעולם הזה שלא אכל להנאת עצמו כי אם הכל צורך גבוה ועל ידי זה יש שמחה גדולה לפניו ואפילו באכילתו גם פשוטי העם מקיים כמה מצוות באכילתו נטילת ידים וברכת המוציא וברכת המזון. ולכן אמר והיה באכלכם כו' שיהיה שמחה לפניו ית' באכלכם דייקא ר"ל כשיהיה לכם לאכול לא לסטרא אחרא, והטעם לזה כי מלחם הארץ שאתם לוחמים מלחמת ה' עם הארציות לבלתי המשך אחריו כי אם להעלות הכל למקומו ושרשו, ועל ידי זה תרימו תרומה לה' כנ"ל, עכדה"ק. ולפי דרכו דלח"ם הארץ מלשון מלחמה, יל"פ דזהו ענין מלחמת היצר התלוי בחלה, לפי הנ"ל דעל ידי שמקיים מצות חלה, ממילא נשמר גם ממשוהו חמץ, ואז מובטח לו שלא יחטא כל השנה, ונמצא דכל מלחמת היצר הרע תלוי' במצות חלה, ודו"ק.

- יז -

ונראה לפרש עוד מ"ש רש"י ז"ל בד"ה בבואכם אל הארץ וכו' משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה, והקשינו דצ"ב מ"ש משנכנסו בה ואכלו מלחמה. והביאור בזה אפשר לומר עפימ"ש בטור אורח חיים (סימן ר"ח) על דעת הי"א בברכת מעין שלש ונאכל מפריה ונשבע מטובה, וז"ל הטור, ואין לאמרה שאין לחמוד הארץ כשביל פריה וטובה אלא לקיים מצוות התלויות בה, ע"כ.

וכתב על זה הב"ח ז"ל: ותימה הלא קדושת הארץ הנשפע בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה, שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ וכו', ואמר אם תטמא את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים

ממנה, וכבר נסתלקה השכינה, ועל כן ניחא שאנו מכניסים בברכה זו ונאכל מפריה וכו', כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה וכו', עכ"ל. נמצא מדברי הב"ח דעל ידי אכילת פירות הארץ בקדושה זוכים גם כן להשפעת הקדושה העליונה, ואם פוגמים בקדושת הארץ פוגמים גם בפירותיה. וי"ל דה"ה לגבי לחם הארץ, דכשאוכלים לחם הארץ בקדושה על ידי שמפרישים חלה ממילא ישפע קדושה לכל הלחם, וזהו יגרום להאדם שיתנהג גם כן בקדושה בכל הילוך החיים שלו. וזהו שכתב רש"י משנכנסו בה ואכלו מלחמו נתחייבו בחלה, פי' כיון שאכלו מלחמה בקדושה זכו ממילא להשפעת הקדושה (כדברי הב"ח לגבי פירות הארץ) ועל ידי זה ממילא יקיימו מצות חלה כראוי וישמרו גם מאיסור חמץ, וזהו יגרום להם ממילא שלא יחטאו כל השנה, כי הנזהר ממהו חמץ אינו חוטא במשך שאר ימות השנה גם כן.

ועיין בספה"ק באר מים חיים (כאן בפרשת שלח, על פסוק דבר וגו' בבואכם וגו') שכתב וז"ל: צריך לדעת הצגת הסימן הזה אשר אני מביא אתכם שמה, על מה הוא בא. והכל יודעין כי הוא המביא אותם שמה. ויבואר עפ"י המבואר בזהוהר הקדוש (לך לך צ"ה ע"ב) אשריך ארץ שמלכך בן חורין וגו', וי לעלמא דמסטרא דא ינקי וכד ישראל בגלותא ינקין כמאן דיניק מרשותא אחרא וכו' ע"כ.

וכתב הבאר מים חיים על זה, וז"ל, הראת לדעת בזה כי מכלל לאו אתה שומע הן אם וי לעלמא דמסטרא דא ינקי בשאר ארצות כמאן דיניק מרשותא אחרא ודאי אשרי לעלמא היונקים מארץ החיים ארעא קדישא שעניי ה' אלקיך בה ומלכך בן חורין דא קוב"ה. ונראה שעל כן סיים הכתוב (דברים ח) אחר שמנה שם שבחי ארץ ישראל, ארץ חטה ושעורה וגו' ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וגו', ולכאורה אין זה כאן מקומו כי הוא מצות עשה בפני עצמו לברך אחר המזון, ומאי שיאטי' לשבחי ארץ ישראל. ואמנם כי גם זה משבחי ארץ ישראל הוא, כי בהיות ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ופירותיה מקודשין ועומדין בהשגחת הקב"ה בעצמו כביכול אליהם, ורבתה בהם חיות הקדושה חיות הרוחניות, ממילא האוכל אותם ונהנה מניצוצי הקדושה שבהם הרי נתוסף בו על ידי זה אור הקדושה חיות אור פני מלך עליון עד שנפשו מתאווה וחומדת מעצמה לברך את ה' ולעובדו כי יונק מסטרא דקדושה מקום שליטת קב"ה כביכול בעצמו. ולזה מונה והולך בשבחי א"י ומסיים באחרון חביב ואכלת ושבעת וברכת את ה', כי מיד כאשר תאכל ותשבע מפירות הארץ ממילא וברכת את ה' כי יתוסף בך קדושה וחיות על ידי המאכל, להיות את השם הנכבד לברך ולהודות. ואכן אעפ"כ גם שם נאמר פן תאכל ותשבע ושכחת את ה' וגו' ואומר ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים ח"ו וגו', כי באמת

הצדיק האוכל לשובע נפשו, נפשו דייקא ולא גופו, כי תאותו להשביע נפשו ונשמתו מחיות רוחניות הקדושה אשר במאכל ההוא ודאי שנותנת ומסיפת לו עוד קדושה על קדושה וחיות על חיות ואכלת ושבעת וברכת, אבל האוכל לתאות גופו למלאות בטנו וכריסו הדברים שלבבו נמשך אליהם ואין קץ לעמלו רק מחפש עוד ביתר אולי יערב לו זה או זה למלאות תאותו מהם, ודאי כי יוגדל בזה כח היצה"ר והס"א וכל מיני הרע עד למאוד כי כל בחינת תאות הגוף שורש הרע הם וכשאדם חפץ דווקא למלאות תאותו כאשר יוכל שלא ימלא כמחז"ל (גיטין פ') סעודה שהנאתך הימנה משוך ירך הימנה, הרי נתגדל בקרבו על ידי זה שורש הרע עד מאוד ויצה"ר לא אשתכח אלא מגו מכליא ומשתיא וכו'. מגו מכליא ומשתיא יצה"ר מתרבה במעוהי דב"ז כאמור בזה"ק (תרומה קנ"ד) וכו'. רק מי שזוכה שאוכל לפני ה' הרי המאכל המגודל בארץ ישראל המקודשת מוכנת להוסיף באדם ביותר ויותר אור הקדושה להיות ואכלת ושבעת וברכת את ה' וגו'. ולזה אמר הכתוב כאן בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, כלומר אני בעצמי המביא אתכם לשם כי שם חלקי ונחלתי שלא ניתן לתריסין רברבין כשאר ארעי שנאמר בהם אי לך ארץ וגו' כי אם אשריך ארץ שמלכך בן חורין דא קודשא בריך הוא, אז ממילא והיה באכלכם וגו' והיה לשון שמחה הוא כמחז"ל (במדבר רבה פ"ג) שמחה גדולה ועצומה אשר באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. פי' תיכף כאשר תאכלו מלחם הארץ יבוא לכם אורות הקדושה וחיות בעורות לתת התרוממות וגדולה לא-ל הכבוד להללו ולשרתו ולברך בשמו, והכל עבור קדושת הארץ שעניי ה"א בה, ואני בעצמי המביא אתכם שמה והיניקה הוא מרשות היחיד, לא מרשות הרבים כאמור, עכדה"ק של הבאר מים חיים.

ועיין בספרו סידורו של שבת (הדרוש התשיעי, מאמר א'), שהאריך עוד בזה בפסוק דבר אל בני ישראל בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' וגו'. וז"ל: ויתבאר על פי דברי הזוהר הקדוש (לך, דף צ"ה ע"ב) פתח ואמר אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו, וכתוב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבוקר יאכלו, הני קראי קשיין אהדדי. ולא קשיין, האי דכתיב אשריך ארץ, דא ארץ דלעילא, דשלטא על כל אינון חיינ דלעילא, ובגין כך איקרי ארץ החיים, ועלה כתיב ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד, וכתוב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה, לא תחסר כל בה, דייקא, וכל כך למה, משום דכתיב שמלכך בן חורים, דא קודשא בריך הוא וגו', אי לך ארץ שמלכך נער, האי ארץ דלתתא, דתניא כל שאר ארעי דשאר עמין עכו"ם, אתיהבו לרברבין תריסין דממנן עליהו ועילא מכולהו האי דכתיב ביה, נער הייתי

גם זקנתי, ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו, ועל דא כתיב, אי לך ארץ שמלכך נער, ווי לעלמא דמסטרא דא ינקי, וכד ישראל בגלותא, ינקין כמאן דיניק מרשותא אחרא וכו', עד כאן בזוה"ק.

וכתב בסידורו של שבת, "ושורש הענין, כי הנה ידוע אשר עולם שנה נפש, כולם המה בענין אחד. להיות נמצא גם בעולם ושנה התחלקות והתפרדות אברים, כאשר בנפש, וכדומה בשנה יום ראשון בתשרי נקרא ראש השנה, שהוא בחינת הראש שבשנה, ויום הכיפורים נקרא בחינת הלב בשנה, וכאן שאר כל האברים. וכן הוא בארץ, אין מקום אחד דומה לחבירו, ומצרים הוא בחינה התחתונה שבארץ, עד שנקרא ערות הארץ, וארץ ישראל הוא המוכחר שבארץ, עד שנקרא לב הארץ, שהוא כמו אבר הלב שבאדם, שהוא החשוב בכל אבריו, וכל אלה השתנות המקומות, הכל הוא לפי ערך חיות הרוחניות, שניתן בארץ מאת מקומו של עולם ב"ה, וכפי ראות האורה והחיות הקדושה, כן נשתנה שמו למעליותא".

"ולכן ארץ ישראל שהיא מקודשת מכל הארצות, שמרובה בה חיות הקדושה מאת הא-ל יותר מכל הארצות, על כן מביאין ממנה עומר וביכורים ושתי הלחם, מה שאין מביאין כן מכל הארצות, כמו ששנינו במשנה (טהרות פרק א'), כי נאה לקדוש פאר מקדושים אשר בארץ מבחינת קדושת הארץ, וזר לא יקרב להקריב את לחמה, לחם אלקיו, כי טמא טמא יקרא, מחוץ למחנה מושבו, ורבתה בה עב הגשמיות, מבחינות הקליפות והרע, ולא יקרב אל המזבח, כי קודש הוא. ועל כן, בהיות שהארץ הזאת מקודשת היא, על כן אמר הכתוב, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה"א בה מראשית השנה, כי מאתו לא ימנע, והשגחתו בכל, ועיניו משוטטות בכל, ואך במקום שרבתה בה בחינת הקליפות והרע, הנה כבודו לאחר לא יתן, ומסרה לשרי מעלה, בבחינת הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו', כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה עורף אתה". "ועל זה אמר הכתוב אי לך ארץ שמלכך נער, כאמור בזוהר, כי מן הסתם אם אין השגחת הקדוש ברוך הוא בעצמו עליה, ודאי שרבתה בה בחינת הרע כל כך, עד שלא יוכל להיות השגחתו עליה בשום אופן, כי אם היה איזה אופן בשום צד שיהיה עליה השגחתו יתברך, ודאי שהוא יתברך מטיב לטובים, ושורה על מקום זה וכו'. אבל לא כן ארץ הקדושה שמקודשת מכל הארצות, ורבתה בה בחינת חיות הקדושה וחיות הרוחניות, עד שיוכל הא-ל הטוב ליתן השגחתו עליה, ועל כן עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ודורש אותה תמיד, כי רצונו בזה, כנאמר".

"והנה וכו' מהניצוצות הקדושות והחיות הקדושה שבתוך המאכלים, באין מוחין אל האדם האוכלן, להיות מתאוה להודות לה', ולברך בשמו, ולאהבה

וליראה אותו. ואך בקושי וגבורה גדולה צריך להתגבר עצמו על בחינת הקליפות והרע שבתוך גשמיות המאכל, שלא ימשוך עצמו בשום אופן אחר מילוי תאוותו והנאת כריסו, כי לא זה שלא יועיל לו לקחת קדושה לעצמו, אף גם ימשיכנו לכל בחינת הרעים, לבוא על ידי זה לעבור כל עבירות שבתורה וכו'. וכל זה הוא בארץ העמים הנאחז הרבה בבחינת הקליפות והרע, ולא כן בארץ ישראל, ארץ הקדושה, המקודשת מכל הארצות, ורבתה בה חיות הקדושה, ומעט הנאחז בה מבחינות הרעים". "ועל כן כאשר יאכל אדם מאכל בארץ ישראל, אם ישם בה מעט כוונה לכבוד ה', תיכף ומיד יתלהב לבו, ויחשק מאוד, ויתאוה להודות לה', ולברך בשמו, ולעבדו בלבב שלם, כי יתדבק בו הרבה מניצוצי הקדושה, השוכנים בארץ הלזו, ואין צריך להתגבר הרבה על הרע, כי מעט הוא. ועל כן אמרה התורה, בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, אני ולא אחר, כי אני בעצמי השגחתי על הארץ ההוא. זה לכם האות, שהיא מקודשת מכל הארצות, והשגחתי תמיד בה. והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', כלומר, ממילא כאשר תאכלו מלחם הארץ הלזו, תרימו תרומה, שיתרומם אצליכם להודות לד' ולעבדו, מבחינת השגחתי מארץ הזאת, ורבות חיות הקדושה שבה", ועיין בסידורו של שבת שם עוד באריכות.

- יח -

והנה לגבי מצות אכילת מצה בזמן הזה, כתב החתם סופר (חו"מ סי' קצ"ו) וז"ל: מצות עשה של אכילת מצה משומרת כליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה אין לנו פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני רק מצה אחת משנה לשנה, ואם גם היא לא תועילה בדינו בשלימות כו' הייטב בעיני ד', חלילה חלילה, עכ"ל.

- יט -

ולפי זה יש לומר כן גם בחלה, דהחלה היא המצוה המיוחדת מכל המתנות והתרומות (דהחלה נקראת תרומה כדכתיב ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה) שנוהגת עדיין בזמן הזה, ואף שנוהגת גם כן בחוץ לארץ מ"מ בחוץ לארץ נוהגת רק מדרכנן, אבל עיקר מצותה הוא בארץ ישראל, דחלת ארץ ישראל דאורייתא, אם כן כיון שהיא המצוה היחידה (כמעט) ממצוות הארץ שעדיין נוהגת בזמן הזה, יש לנהוג בה בהקפדה יתירה ולקיימה כראוי ביתר שאת וביתר עז. ולפי דברי הסידורו של שבת שכתב ועל כן כאשר יאכל אדם מאכל בארץ ישראל, אם ישם בה מעט כוונה

לכבוד ה', תיכף ומיד יתלהב לבו, ויחשק מאוד, ויתאוה להודות לה', ולברך בשמו, ולעבדו בלבב שלם, כי יתדבקו בו הרבה מניצוצי הקדושה, השוכנים בארץ הלזו, נמצא שפיר דבהפרשת החלה מהעיסה ישרור על העיסה קדושה עליונה מקדושת ארץ ישראל, וממילא מובן שפיר מדוע נזהר על ידי זה גם ממשחו חמץ, אשר זה מביאו ממילא שלא יחטא כל השנה, כי הא בהא תליא וכמובא לעיל.

- כ -

ויתירה מזו, דלפי דברי החתם סופר הנ"ל דהמצה היא המצוה היחידה שנשארה לנו, י"ל כן גם לענין חלה, ואם מקיימים מצות חלה כראוי, מראים בזה שרוצים לקיים גם שאר מצוות, כגון תרומות ומעשרות, קרבנות וכו' שאין בידינו לקיימם כעת. ועל זה שפיר אמר הכתוב בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, דבשכר ההשתוקקות שלכם לקיים כל מצוות התלויות בארץ, תזכו ליגאל ולבוא אל הארץ בביאת גואל צדק בב"א, וכל זה על ידי שמקיימים מצות הפרשת חלה כראוי.

- כא -

ועל פי זה יש לבאר גם כן הענין שהכתוב קרא לחלה תרומה, וכבר דקדקו בזה המפורשים (ועיי' בספה"ק מאור ושמש מה שתי"ץ בזה). ולהנ"ל דבקיום מצות חלה זוכים לבוא אל הארץ, על ידי שמראים להקב"ה שרצונו לקיים גם שאר המצוות שאין בידינו לקיימם כעת, אם כן הרי מזה יזכו בני ישראל להרמת קרנם, על כן נקראת חלה תרומה, דבשכר מצות חלה יזכו להתרומם למעלה ראש, בביאת גוא"צ בב"א.

- כב -

ועפ"י דברי הבאר מים חיים וסידורו של שבת הנ"ל, מובן גם כן מ"ש רש"י ז"ל משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה, פי' כיון שאכלו מלחמה ממילא נשפע עליהם שפע קודש מן השמים, על כן שפיר נתחייבו בחלה כי מצות חלה הוא מבחן הקדושה אצל האדם, אם הוא ראוי שתשרה עליו הקדושה על ידי שישמר גם כן ממשחו חמץ, וזהו שמירה לכל השנה שלא יחטא, וכנ"ל.

- כג -

ובזה יתבאר מ"ש בילקוט שמעוני (שהזכרנו בקושיא ב') (ב) משונה מצוה זו וכו' קבל עליך כשתבוא לארץ תפריש חלה ובזכות שאתה תקבל עליך תזכה לבוא לארץ.

פי' כיון דהחלה הוא אחת ממצות היחידות ממצות התלויות בארץ שנוהגות בזמן הזה, אם כן מראים בזה שרוצים לקיים כל מצוות התלויות בארץ, על כן שפיר אמר ובזכות שאתה תקבל עליך תזכה לבוא לארץ, כי בהפרשת חלה מראים שרוצים לקיים כל מצוות התלויות בארץ, ועל ידי זה יזכו לגאולה ולבוא לארץ ישראל.

- כד -

עוד יש לפרש באופן אחר שייכות פרשת חלה לפרשת עבודה זרה הכתובה לאחריו, דהנה בספה"ק נועם אלימלך בפרשתינו (על פסוק והיה באכלכם מלחם הארץ חלה וכו'), כתב וזל"ק: והיה באכלכם מלחם הארץ חלה כו', פי' האדם הצדיק הזה שדיברנו בו לעיל צריך להתנהג שאף כשיעסוק בדברים גשמיים באכילה ושתיה וכיוצא בו יראה שירים ממנו תרומה לה' שיביא הכל אל הקדושה, מראשית עריסותיכם כו' חלה תרימו כו', היות שבזוהר הקדוש מחמיר מאד על עון הכעס רק התלמיד חכם אשר אורייתא קמרתח ליה מותר לפעמים באיזה הכרח, וידוע שהתלמיד חכם הוא הנקרא ראשית לפי שהתורה שבו נקראת ראשית, והעיסה הוא רמז לדברים החמוצין המה השפלות ככעס או כיוצא. וזהו שאמר הכתוב כשתהיו במדרגה זו שאנו מדברים בו, אז תבואו עריסותיכם, פי' הדברים השפלים גם כן אל הקדושה הנקראת ראשית. וזו ראשית עריסותיכם חלה תרימו, פי' תשמרו מאוד שלא יהי' תמיד אצליכם הכעס חלילה כי תסברו מותרים אותם בו חלילה רק כמו חלה היא א' ממ"ח, כך לפעמים בהכרח גדול לאיזה דבר מצוה או קידוש השם, ובזה תרימו כו', עכלה"ק.

- כה -

ועפ"י דבריו יובן שפיר השייכות בין ב' הפרשיות, דהנה אמרו רז"ל כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. ועל כן כיון דכאן מדבר הפסוק מענין הכעס, דרך לתלמיד חכם הותר ענין הכעס לפעמים כי אורייתא קא מרתחת ליי, או לקדש שם שמים, אבל בלאו הכי אסורה הכעס, על כן אמר ראשית עריסותיכם חלה תרימו, פי' תשמרו מאוד שלא יהי' תמיד אצליכם הכעס כדברי הנועם אלימלך, רק דוגמת החלה שהיא רק ראשית, א' ממ"ח, כמו כן לענין כעס, לפעמים רחוקות מאוד מותר להשתמש בה, לשם שמים.

- כו -

ועל כן אמר בפרשה הסמוכה, וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה וגו', וברש"י בעבודה זרה הכתוב מדבר, דאם תכעסו שלא במקום הקדושה, דהיינו

במקום ובמצב שאסור לכם לכעוס, אז ממילא יהא בזה עון עבודה זרה, דכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, ושפיר מובן הסמיכות.

- כז -

עוד אפשר לפרש שייכות פרשה זו לפרשה הסמוכה שהוא וכי תשגו ולא תעשו וגו', דהנה בפרשת וכי תשגו ולא תעשו רואים אנו ענין התשובה, דמועיל תשובה על העבירות, וכדכתיב שם (פסוק כ"ד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת, הרי מזה דמועיל תשובה על העבירות.

- כח -

והנה מפרשת חלה, בבואכם אל הארץ וגו' מוכח דישאל נקראים בנים למקום, כמו שכתב בספה"ק נועם מגדים כאן, וזה לשונו: והנה הגאון ז"ל בספרו המפורא פרשת דרכים האריך למעניתו בישוב המאמר בשעה שהשליך נבוכדנאצר לחנניה מישאל ועזריה לכבשן האש אמר הקב"ה ליחזקאל לך והחיה מתים בבקעת דורא כו', דמה ענין זה לזה. והעלה הרב ז"ל דבא להוציא מלב הרשע והעוול שרצה לכופם לעבודה זרה בטענה דעבד שמכרו רבו כו', וענין התחיה יורה כי ישראל בנים למקום, דבזולת זה לא יתכן התחיה שאינה כי אם מה' לבדו. וע"ד שכתבו התוס' ז"ל (סנהדרין דף ל"ט ע"א) בהאי דכי קבריה דלא שאל האין טימא דישאל נקראים בנים וגם זה כיוצא בו אמר דכתיב אני ה' בפתחי כו', ולא יתכן כי אם בהיותנו בבחינת בנים למקום, עד כאן דברי הרב (פרשת דרכים) ז"ל בקצרה.

וכתב על זה בנועם מגדים, דהנה בכאן דאומר בבואכם דיוורה על אחר התחיה כמו שכתבנו לזה אמר ואמרת ויהי' מלשון ה' האמרת לשון חיבה, וגם זה כן, ועפ"י אמרם ז"ל במשנת חסידים חביבין ישראל כו' חבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום. וזהו אומרו דבר אל בני ישראל, ובדיבור זה ואמרת אליהם הראה להם חבה יתירה נודעת שנקראו בנים למקום כי זה יוודע איפוא מהתחיי' וכו', עיי"ש עוד בנועם מגדים.

- כט -

על ידי החלה נכנסים אל הקדושה

והנה לפי דבריו דבפסוק בבואכם אל הארץ (דמייירי מתחית המתים) משמע דישאל נקראים בנים למקום, אפשר לומר עוד, לפי הנ"ל שביארנו בארוכה דעל ידי החלה

נכנסים אל הקדושה, כיון דהחלה הוא פתח לשמירת איסור חמץ שהיא סגולה לקיים כל התורה כדברי האריז"ל, אם כן כיון דעל ידי החלה נשמרים מכל איסור, שפיר נקראים בנים, כמו שאמרו רז"ל (קידושין ל"ו ע"א) בזמן שעושין רצונו של מקום נקראים בנים, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום נקראים עבדים. על כן שפיר הקדים דבר זה לפרשת חלה, דאם רצונם ליקרא בנים למקום, צריכים לקיים מצות חלה שהוא מפתח לשמירת כל התורה, וכאמור.

- ל -

ועפ"י הנ"ל יבואר השייכות לפרשת התשובה האמורה בפסוקים שלאחריהם, דהנה בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות, מאמר ט' אות ו') כתב וזה לשונו: והנה אמרו בספרי (תנחומא האזינו ד') שהתשובה לא מהני רק לישראל ולא לאומות העולם, וכתבו קדמונינו טעם לזה (עיין בראש דוד להחיד"א ז"ל בפרשת מקץ, ובבני יששכר חודש סיון, מאמר ב', סימן ו'), להיות איפסק הלכתא (סנהדרין דף י"ט ע"ב) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ואם כן לא מהני תשובה על פי דיני התורה, אבל ישראל נקראים בנים אתם לד' אלקיכם והוא למו אב, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, על כן מהני תשובה לישראל, ועיין עוד בבני יששכר שם.

- לא -

וירשתה וישבת בה, היינו בארץ ישראל כשתירש אותה, וישבת בה, תראה שתהיה רגיל בתשובה תמיד

ולפי זה שפיר מובן השייכות, בבואכם אל הארץ וכו' שתזכו לתחיית המתים, ועל כרחך חזינן מזה שיש לכם דין בנים למקום, ועל כן אני נותן לכם מצות חלה שתהיו ראויים ליקרא בנים למקום כנ"ל, א"כ שפיר מהני לכם תשובה, על כן וכי תשגו ולא תעשו וגו', אני נותן לכם עצה של תשובה, ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת, שהוא התשובה שתעשו על העבירות ויתכפרו לכם.

ויש להוסיף על זה עוד, דהנה בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ט' שם) כתב עוד יסוד גדול, וז"ל: דהנה כתיב (ויקרא י"ח, כ"ה) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, ופירש"י מיסודי רז"ל (תורת כהנים קדושים כ', כ"ב) משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאינו עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עובדי עבירה, עכ"ל. והנה אדם אין צדיק בארץ, ואם כן איך אפשר לקבל ירושת הארץ,

הלא אי אפשר לאדם קרוץ מחומר לצאת ידי חובה נגד הצור תם ברוך הוא, אבל התשובה מהני בכל זמן ועידן, ואפילו אם יארע לאדם ח"ו איזה חטא ועון הנה התשובה מהני. וזהו הנרמז בתורה (דברים כו, א) וירשתה וישבת בה, היינו בארץ ישראל כשתירש אותה, וישבת בה, תראה שתהיה רגיל בתשובה תמיד, עכדה"ק.

נמצא מדבריו דעיקר הטעם שיכולים אנו לדור בארץ ישראל הוא רק מכח התשובה, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואם חוטאים ח"ו אז הארץ מקיאה את העוברי עבירה, ועל כן רק מטעם התשובה יכולים לדור שם.

- לב -

אין לכם מבוא ויכולת לדור בארץ ישראל אלא אם כן תעשו תדיר תשובה על העבירות, דבלאו הכי תקיא אתכם הארץ ח"ו

וזהו שפיר שייכות פסוקי פרשת חלה, בבואכם אל הארץ וגו', לפרשת תשובה שלאחרי', דאין לכם מבוא ויכולת לדור בארץ ישראל אלא אם כן תעשו תדיר תשובה על העבירות, דבלאו הכי תקיא אתכם הארץ ח"ו, ועל כן אמר בבואכם אל הארץ וגו' ותרצו לדור שם, אז תעשו תשובה תמיד על העבירות, וכי תשגו ולא תעשו וגו' ועשו כל העדה פר בן בקר וגו', והבן.

- לג -

ולכל זה יוכלו לזכות רק על ידי מצות חלה, דהרי החלה הוא שמירה שתשמרו גם מאיסור חמץ, וממילא לא תחטאו כל השנה, ואז תקראו בנים למקום, אם כן אף אם לפעמים יזדמן לכם חטא ח"ו דהלא אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, על כן אמר אח"כ וכי תשגו ולא תעשו וגו' ועשו כל העדה פר בן בקר וגו', שתועיל לכם התשובה, כיון שאתם חשובים בנים למקום, ודו"ק.

- לד -

אמר הקב"ה לאברהם אבינו, אם מקבלים בניך את השבת נכנסים לארץ ואם לאו אין נכנסין

ומאוד יונעם לן בזה סמיכות פרשיות אלו (של חלה ושל תשובה) לפרשה שלאחריהם (טו, לב-לז), ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, ויקריבו אותו המוצאים אותו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה, ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו.

וצ"ב לשם מה מודיענו הכתוב שהיו בני ישראל במדבר, מאי נפקא לן מזה, ועיין רש"י מה שכתב בזה.

אך יש לומר דגם זה שייך לכניסתן של ישראל לארץ וגם לענין התשובה הכתובה לפניה, דהנה איתא עוד שם בספה"ק בני יששכר (מאמר השבתות הנ"ל) דהעדות לישראל שנקראים בנים הוא השבת, דהנה קיימא לן (סנהדרין דף נ"ח עמוד ב') גוי ששבת חייב מיתה, וכתבו הטעם, להיות השם יתברך קידש את השבת מבראשית ובו שבת הוא ית"ש מכל מלאכתו, ואם כן נקרא שבת שרביטו של מלך ואסור להשתמש בשרביטו של מלך, והמשתמש חייב מיתה, על כן גוי ששבת חייב מיתה, מה שאין כן ישראל ניתן להם השבת לאות ולעדות שהם בנים ויכולין שפיר להשתמש בשרביט אביהם וכו'.

ובזה מפרש בבני יששכר המדרש (בראשית רבה פרשה מ"ו) אמר הקב"ה לאברהם אבינו, אם מקבלים בניך את השבת נכנסים לארץ ואם לאו אין נכנסין, ע"כ. עפ"י הנ"ל, דהגם שארץ ישראל אינה יכולה לסבול החטאים ואדם אין צדיק בארץ וכו', אף על פי כן, כיון שמקבלין את השבת הנה הוא עדות שהם בנים ומהני להם תשובה בכל זמן ועידן, מה שאין כן אם אינן מקבלין ח"ו את השבת כניסת הארץ למה להו, הלא אם ח"ו יחטאו תקיא הארץ אותם, על כן שב"ת אותיות תש"ב דהא בהא תליא, עכדה"ק ודפח"ח.

- לה -

על ידי שמירת השבת ישראל נקראים בנים

ולפי זה מובן שפיר סמיכות הפרשיות, כיון דנוכחנו לדעת דעל ידי שמירת השבת ישראל נקראים בנים, ועל ידי זה מהני להם תשובה כי אב שמחל על כבודו כבודו מחול, ועל ידי זה יכולים ליכנס לארץ, על כן אחר שהודיענו הכתוב שיש לישראל דין בנים (כדברי הנועם מגדים בבואכם אל הארץ) ושמועיל להם תשובה, וכל זה על ידי השבת, שישאל שומרים את השבת על ידי זה יש להם דין בנים, על כן שפיר מודיענו הכתוב והיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, ויקריבו אותו המוצאים אותו אל משה ואל אהרן, והיינו שגם במדבר הי' איכפת להם מה שהוא לא שמר את השבת, כיון שהם היו שומרים שבת, ועל כן ויניחו אותו במשמר וגו', כיון שבני ישראל היו שומרים את השבת והקפידו מאוד על זה, על כן שפיר מועיל להם תשובה כדין בנים למקום, ושפיר ראויים ליכנס לארץ ישראל ולקיים שם מצות חלה, וזהו הסמיכות לפרשת חלה, ודו"ק.

יעזור לנו השי"ת שבזכות מצות חלה שבני ישראל מקיימים, ולאחרונה יש התעוררות גדול על קיום מצוה זו, דבשנים קדמוניות לא היו מדקדקים על זה כ"כ כמו היום, וב"ה איכשר דרא, אמנם צריכים לעורר על זה עוד ועוד כי בעוה"ר יש נשים ששוכחים מלקיים מצוה זו בעת אפיית העיסה, על כן נקוה שבזכות קיום מצוה זו נזכה להשפעת אור הקדושה שיחול עלינו תמיד, דהרי בחלה תלוי קיום כל התורה כנ"ל, ועל ידי זה נעשה תשובה כראוי ונזכה לבוא לארץ ישראל, ויקוים בנו בשכר זאת בבואכם אל הארץ, ואז יתגלה שיש לנו דין בנים למקום, ונזכה לקיום היעוד ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאום ה', במהרה בימינו אנס"ו.

פרק ו'

שִׁשִּׁי בִּבְיַתְךָ תִּאֲפָה תִּאֲפָה בְּעֶרֶב שַׁבַּת תִּאֲפָה בִּשְׂבִיל שַׁבַּת

כתב הרמ"א ז"ל באורח חיים (סימן רמ"ב) וז"ל: נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת וי"ט והוא מכבוד שבת ויו"ט ואין לשנות עכ"ל הרמ"א.

עיי' במגן אברהם (ס"ק ד') שנתן טעם על שיעור חלה כדי שתטול האשה חלה בערב שבת משום שאדם הראשון נברא בערב שבת וחטא על ידי חוה בערב שבת, לכן התיקון גם כן ראוי בערב שבת, וכמו אדם הראשון היה חלתו של עולם, כי העולם לא ניתקן כי אם אחר בריאת אדם הראשון, כן העיסה מתוקנת על ידי הפרשת חלה עיין שם, והאידנא מעוטא דמעוטא הם שאופם בביתם, ורובם ככולם לוקחים מן השוק, ומלבד שעושים היפך הדין, עדיין הם עושין שלא כדין שנוטלין חלה מן החלות שלוקחין מן השוק בכרכה, והרבה יש לדבר מזה ולא באתי אלא להעיר.

כתב בספר אור צדיקים וזה לשונו: מצוה מן המובחר שהלחם יהא עשוי ארוך כעין וא"ו ובפרט בשבת ויו"ט לרמז על שם הוי"ה במלואו בשעת המוציא כי חתיכת המוציא הוא כעין יו"ד וה' אצבעות שבכל יד שאוחז בהם הפת הם שני ההי"ן והלחם הוא כדמות וא"ו, נמצא שמייחד שם הוי"ה בשעת ברכת המוציא עכ"ל.

ועוד כתבו אפילו מי שאוכל פת פלטר של כותי בחול על כל פנים יזהר מאד שבשבת יאכל דוקא פת של ישראל, עי' בשולחן ערוך הרב ובחיי אדם. עי' בסידור יעב"ץ שכתב שדוקא צריך לאפות ביום ו' כדי שיהי' לו פת חם בשבת דוגמת לחם הפנים עיי"ש.

ש'לא ב'תקופה ת'חוש ת'לוש ב'מים ש'בת קופה ת'כוין ב'מצות ש'בת.

רמז נפלא מה שאיתא בספר ש"ש שהמרדכי התיר ללוש במים שעברו עליהם התקופה מטעם דשומר מצוה לא ידע דבר רע עכ"ל, (רמזי שבת).

ש'כין ב'ששי ת'שחזי (עיין משלי כ"ג ב', ובאיוב מ' ל"א).

כן פסק הרמ"א ז"ל באו"ח (סימן ר"ן ועיין שם בטו"ז וז"ל הרז"ש ז"ל בסימן הנ"ל סעיף ה'): יש ליזהר להשחזי הסכין בכל ערב שבת כי זהו מכבוד שבת שמכין עצמו לאכילה,

ורמזו לדבר, והכינו את אשר יביאו ובתיבת את נרמזו הסכין מלשון לאתים ולמזמרות וידעת כי שלום אהלך, ודרשו החכמים זו השחזת סכין כי אם קהה הברזל ולא יוכל לחתוך אין זה שלום בית עכ"ל, (ועיין בספר קרבן שבת פרק א' סימן ז' מה שכתב בזה על פי סוד), (רמזי שבת). [הערת המו"ל: שכין עם שי"ן על פי הפסוק (משלי כ"ג, ב) "וְשִׁמְתָּ שִׁכִּין בְּלֶעָף אִם בְּעַל נֶפֶשׁ אֶתָּה"].

פרק ז'

הדלקת נרות שבת - אזהרתה

על שלשה עבירות (נדה, חלה והדלקת הנר) נשים מתות בשעתן לידתן (וילדותן):

על שלשה עבירות נשים מתות בשעת לידתן: על שאינן זהירות בנדה, בחלה ובהדלקת הנר. - נשמה שנתתי בכס קרויה נר, על עסקי נר הזהרתי אתכם. אם אתם מקיימים אותם מוטב, ואם לאו הריני נוטל נשמתכם

ז"ל המשנה מס' שבת (דף ל"א סע"ב): **על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה, בחלה ובהדלקת הנר^ג. ובגמ' שם (דף ל"א סע"ב ואילך): אמר הקב"ה ... רביעית דם נתתי בכס (רביעית דם חיי אדם תלוין בה, רש"י), על עסקי דם הזהרתי אתכם; ראשית קראתי אתכם (ראשית תבואתה (ירמ' ב, ג), רש"י), על עסקי ראשית הזהרתי אתכם (ראשית עריסותיכם (שלה טו, כ), רש"י); נשמה שנתתי בכס קרויה נר, על עסקי נר הזהרתי אתכם. אם אתם מקיימים אותם מוטב, ואם לאו הריני נוטל נשמתכם (ותאבד רביעית דמכם ויכבה נרכם ויבטל שם ראשיתכם כו', רש"י). עכ"ל.**

לפי שהאשה גרמה מיתה לאדה"ר, לכן מסרו לה אלו המצוות, שהיא נענשה עליהם אם אינה זהירה בהן

וז"ל חדא"ג מהרש"א שם (דף ל"ב ע"א): **בירושלמי קאמר כל הנהו אדם הראשון, ולפי שהאשה גרמה לו המיתה, מסרו אלו המצוות לאשה שהיא נענשה עליהם אם אינן זהירות בהן כו', עכ"ל.**

האדם נברא בשלש נפשות: נפש רוח ונשמה, וכנגדם ג' המצוות דנדה, חלה והדלקת הנר. אם אתם מקיימין ג' מצוות אלו מוטב, ואם לאו הריני נוטל נשמתכם

וממשיך בחדא"ג מהרש"א שם, וז"ל: **והכוונה באלו השלשה דברים על פי הירושלמי, גם על פי תלמודינו, כי האדם נברא בשלש נפשות חלוקות, שהם טבעית**

ג. עיין יפה עין כאן, וז"ל: בב"ר פי"ז ותנחומא נח ומצורע (נעתקו לעיל פ"ד סעיף ב' אות ב', ד', ה') הטעם בענין אחר, ע"ש, דשם הטעם על שנמסרו מצוות אלו לאשה, וכ"ה בירו' (נעתק לעיל שם אות א' ובחדא"ג דלהלן בסמוך). והכא על עיקר המצוות למה הם חמורות ליענש כ"כ עליהן, עכ"ל.
ד. מס' שבת פ"ב ה"ו.

ב. עיין רש"ש כאן, וז"ל (בקיצור): בתור"ע בשם ש"ל דקדק מדוע לא תני ובנר סתם כאינך. ולענד"נ, דזה אין סברא דליהוי להו עונש מיתה בעבור שאינן נזהרות להדליק אה"נ, שהוא אינו רק מד"ס... לכן נ"ל דהכוונה בכאן על שאינן זהירות בהד"נ מבעו"י ומחללות אה"ש באיסור סקילה כו', עכ"ל, עיי"ש בארוכה.

רוחנית שכלית, וע"פ המקובלים נפש רוח נשמה, שהנפש מתדבק ברוח, ורוח בנשמה. וז"ש רביעית דם כו' כי הדם הוא הנפש (ראה יב, כג), וראשית קראתי כו' ע"ש הרוח שניתן באדם, כמפורש בירושלמי (שבת פ"ב ה"ה) אדם הראשון חלה טהורה ה' דכתיב (בראשית ב, ז) וייצר וגו' אדם עפר מן האדמה, דהיינו הרוח טהורה שניתן בו ... דהיינו שמתדבק בנשמה שלמעלה, ושוב הנפש מתדבק בהם דהיינו כחלת עיסה הטהורה הנקראת ראשית. ואמר נשמה שנתתי בכם כו' כמשמעו, ואמר אם אתם מקיימין ג' מצוות אלו שכנגד ג' נפשות אלו מוטב, ואם לאו הריני נוטל נשמתכם כו', שהיא עיקר וחלק אלוהי, וב' נפשות האחרים לא יהיו דבקים בנשמה ויהיו מוטלות לפניך, עכ"ל.

על שלשה עבירות נשים מתות בשעת לידתן

וז"ל מדרש תנחומא (ריש פ' נח): ילמדנו רבינו על כמה עבירות נשים מתות בשעת לידתן. כן שנו רבותינו, על שלשה וכו' ... נדה ... חלה ... הדלקת הנר כו', עכ"ל. וכעין זה הוא במדרש תנחומא פ' מצורע (אות ט'), וז"ל: כך שנו רבותינו, על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר. למה בשעת לידתן, שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה. עכ"ל. וז"ל הילקוט שמעוני ס"פ מצורע (רמז תקע"א): כך שנו רבותינו, על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה ... נדה ... חלה ... הדלקת הנר כו', עכ"ל.

ובתיקוני זוהר (תיקון ט"ז - דף ל"א ע"א): על תלת מילין אלין נשים זהירות: בנדה ובחלה ובהדלקת הנר.

על ג' עבירות הנ"ל ילדות (בחורות) מתות בשעת ילדותן. - ג' מצוות אלו הם כמו נדר לנשים. - אין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה

ובהמשך הסוגיא בש"ס שבת שם (דף ל"ב סע"א): תנו רבנן על שלש עבירות (הנך דמתניתין, רש"י) נשים מתות ילדות (בשעת לידתן, רש"י). רבי אלעזר אומר נשים מתות ילדות (בחורות, ואפילו שלא בשעת לידה, רש"י), עכ"ל.

לידתם. למה בשעת לידתן, שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, עכ"ל. וביל"ש פ' בראשית (רמז ל"א): על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, מכאן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה, עכ"ל.
ח. ושם לפני"ז: בגינה מת אדם, דאיהו חלתו של עולם ... איהי אטפת (דעכה) שרגא דייליה [נעתק לעיל פ"ד סעיף ב' אות ז']... על שפיכת דמים דאדם. ובגין דא על תלת כו'.

ה. ובב"ר רפי"ד וספי"ז: שה' גמר חלתו של עולם. ובמדרש תנחומא ר"פ נח; יל"ש ס"פ מצורע ותיקון"ז (תיקון ט"ז - דף ל"א ע"א): חלתו של עולם.
ז. ועיין בגמ' שם עוד טעמים "מ"ש בשעת לידתן", עיי"ש.
ז. טעם זה הובא ג"כ בירושלמי שנעתק להלן סעיף זה אות ט'. ובתנחומא ר"פ ויגש: וקראהו אסון, מכאן את למד שהיוצא לדרך השטן מקטרגו. א"ר יוסי בן חנינא, לפי ששינונו על שלש עבירות נשים מתות בשעת

וז"ל הירושלמי מס' שבת (פ"ב ה"ו): **על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה, בחלה ובהדלקת הנר. ובגמ' שם (ובפירוש קרבן העדה): אית תניי תני (איכא תנאי דתני) ילדות (פי' בחורות, ושונה במתני' מתות בשעת ילדותן), אית תניי תני יולדות. מאן דמר ילדות, תני בשם רבי יודה בעון הנדרים הבנים מתים^ט (ואף אלו ג' מצות לנשים כמו נדר, וכיון שהן יולדות ואין להם עדיין בנים, הלכך הן עצמן מתים. וי"מ פי' שיקשה למ"ד ילדות שתמותנה בבחורות על חטא אחר, לכך הביא סמך מדר"י דבנים מתים בעון נדרים [של אבותיהם]), ומה טעמא: (ימ"ב, ב, ל) לשוא הכיתי את בניכם (על עסקי שוא, ששקרו בנדריהם דדמי לשבועה). ומאן דמר יולדות (מ"ש בשעת לידה, אלא בשעת סכנה), מיכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת סכנה. עכ"ל.**

ג' עוונות בודקין בהן את הנשים היולדות (והן מקרבין את המיתה לפני זמנה): **נדה, חלה והדלקת הנר**

וז"ל הש"ס שבת שם (דף ל"ב סע"א): **תניא ר' יוסי אומר, שלשה בדקי מיתה נבראו^{יא} באשה (עוונות שבודקין אותן בהן בשעת סכנה, כרבנן דאמרי יולדות, רש"י), ואמרי לה שלשה דבקי מיתה (שמדבקין ומקרבין מיתה לפני זמנה, כר' אלעזר דתני ילדות, רש"י): נדה, וחלה והדלקת הנר. חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן, עכ"ל.**

ג' דברים שמקרבין את המיתה לפני זמנה נמסרו לאשה שתעסוק בהן ותענש עליהן: **נדה, חלה והדלקת הנר**

וכ"ה בירושלמי שם (בסוף ההלכה): **תני רבי יוסי אומר, ג' דיבקי מיתה הן (שמדבקין ומקרבין מיתתן לפני זמן, כמאן דאמר לעיל דתני ילדות), ושלשתן נמסרו לאשה (שתעסוק בו ותיענש עליה), ואלו הן: מצות נדה ומצות חלה ומצות הדלקה. עכ"ל.**

חזה הלבנינה את פניו של אדה"ר ושפכה את דמו וגורש מג"ע, לפיכך תלקה האשה בשלשתן אם לא תקיים אותם

ובס' המנהיג (הלכות שבת סי"ז) כתב, וז"ל: **על שלש דברים נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר. ובב"ר^{יב}, אדם הראשון חלתו של עולם הי', שהוצבר עפרו מכל הארצות, בפרק נגמר הדין, והי' נרו של עולם**

יא. עיין רש"י כאן, וז"ל: על מצות או עבירות אינו נופל יפה לשון בריאה. ובתוספתא הגיר' מסורין לנשים [וכ"ה הגירסא בירושלמי שלהלן בסמוך], ור"ל דמצות חמורות כאלו שהן בדקי או דבקי מיתה אפ"ה נמסרו לנשים כר', עכ"ל.
יב. עיין בהגמון לעיל סעיף זה הערה קעד.

ט. עיין בהגהות בעמח"ס "ברוך טעם" לש"ס בבלי כאן (נדפסו בחידושים והגהות מאת גאון ישראל אדירי התורה כר' הנדפסים בסוף המס'), בענין "בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים", שמציין לתוס' ד"ה כרת – שבת דף כ"ה ע"א.
י. עיין ג'כ לעיל הע' קעו.

שנאמר נר אלקים^י נשמת אדם, והלבינה את פניו ושפכה את דמו וגורש מגן עדן,
לפיכך תלקה בשלשתן אם לא תקיים אותם, עכ"ל.

פרק ח'

בו יבאר סגלת המצוות וקיומם בראוי

במסכת שבת (פרק ב' משנה ו'): על שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר.

בשל"ה הקדוש יומא (פרק דרך חיים תוכחת מוסר ל'), וזל"ק, (אות קעו) ... וכן המצוות, אם לא קים כלם, נפל מידו השכר המכון מקיומם. פקח עיניו וראה, המבטל מצוה אחת, עד היכן אפשר להגיע הזקו מצד בטולה. וכן יש סגלות למצוות – דבר טוב, והפוכו – שהוא פרעניות, כענין ששנינו (אבות פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות כו'; שבעה מיני פרעניות כו' (שם שם מ"ח); בארבעה פרקים הדבר מתרבה כו' (שם שם מ"ט); על שלש עברות נשים מתות כו' (שבת לא ב); בעון בטול תרומה כו', בעון חלה כו' (שם לב ב). לפיכך אם בעל נפש אתה, שים נכח פניך אלה הדברים, ותזכר בהם בעולם הזה ובעולם הבא, עד כאן לשון ספר שושן סודות (עכ"ל ספר חרדים בהקדמה).

(שם באות קעז): ענין מה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיח ב) שהיה שואל חכם אחד לחכם אחר ואמר לו, אביך במה זהיר טפי. וזה היה משיב, שהיה זהיר בצניעות יותר מבשאר מצוות. וזה היה משיב, בתפילין וכו'. וצריך להבין, למה זה היה זהיר יותר במצוה זו מבזו, וכן האחר. אך הענין, כי הנה הנשמה החדשה, צריכה לקים כל התרי"ג מצוות. אך המגלגל הישן, אין צריך לתקן עתה, רק אותה המצוה שהיתה חסרה ממנו, לבד. ולכן כל אמורא (וחכם) [ואמורא], מאליה היה זהיר במצוה אחת יותר מכל שאר המצוות. וכן כל חכם וחכם, כפי מה שחסר ממנו. ולכן תבין, איך החכמים הראשונים, זה היה בורר מדות אלו, וזה היה בורר מדות אחרים, כל אחד כפי גלגולו.

(שם קעח) כל מצוה ומעשה טוב, צריך להיות בדבור, במחשבה ובמעשה.

(שם קעט) הדבור הוא, שידבר המצוה בפיו. קדם שיעשה, יוציאנה בשפתיו בלשון אשר היא כתובה, ואחר כך יאמר:

הנני מוכן ומזומן לקים מצוה פלונית, לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, על ידי שהוא טמיר ונעלם. ויכון, כי האדם רמ"ח אברים, ובעשותו המצוה בכל בחו, בכח רמ"ח, בשביל שתי בחינות, ליחדם, דהינו, קדשא בריך הוא ושכינתיה, עולה ביחד ג"ר, וזהו סוד 'כי נר מצוה':

כל מי שמשתדל בעולם הזה באותן מצוות התורה, מסתדר לפניו בכל מצוה ומצוה נר אחד להאיר לו באותו העולם

ובזהר (ח"ב פרשת תרומה דף קס"ו ע"א), בלשון הקודש: רבי חייא ורבי אבא היו שרויים בבית מארחיהם, וקמו בתצות הלילה להשתדל בתורה. בת המארח קמה והאירה להם נר, ואחר כך עמדה אחריהם לשמע דברי תורה. פתח רבי יוסי ואמר, (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. כי נר מצוה - כל מי שמשתדל בעולם הזה באותן מצוות התורה, מסתדר לפניו בכל מצוה ומצוה נר אחד להאיר לו באותו העולם. ותורה אור - מי שמתעסק בתורה, זוכה לאותו אור עליון שנדלק ממנו הנר, שהרי נר בלי אור אינו כלום. אור בלי נר אף כך לא יכול להאיר. נמצא שכלם צריכים זה את זה. צריך מעשה לתקן הנר, וצריך ללמד תורה להאיר הנר. אשרי מי שמתעסק בה באור ובנר.

אותם שמתעסקים בתורה ומצוות לשמו של הקב"ה שלא על מנת לקבל פרס, זה ודאי נקשר ונרשם בעמוד האמצעי ושכינתו

וסוד הענין נתבאר בפרשת משפטים (זהר ח"ב פרשת משפטים דף קי"ט ע"א), בלשון הקודש: ואותם שמתעסקים בתורה ומצוות לשמו של הקדוש ברוך הוא שלא על מנת לקבל פרס, אלא כבן המחייב בכבוד אביו ואמו, זה ודאי נקשר ונרשם בעמוד האמצעי ושכינתו, כאלו בו הם היו אחד. ומי שיש בו תורה בלי מצוה או מצוה בלי תורה, כביכול כאלו היו בו בפרוד. אבל בזה וזה, כמו אילן שענפים נפרדים לימין ולשמאל, והאילן היחוד של שניהם באמצע. עד כאן לשונו:

יבכל דרכיך דעהו'

(שם קפ) ומצאתי בספר כנפי יונה חלק ד' סימן י"ט: המצוות המזדמנות לאדם כל שעה, שלא נקבעה להן ברכה מיחדת, כגון צדקה, וגמילות חסדים, והדור פני זקן וכל כיוצא בהן, וכן פעולות הרשות, שאדם צריך לכונן בהן לשם מצוה, לקיים בעצמו קרא (משלי ג, ו) 'בכל דרכיך דעהו'. באלה אמרו, כי טוב לצרף אל הכוונה והמעשה, תקון הדבור גם כן, שיאמר: הריני עושה כך, לקיים מה שנאמר כך וכך. ויאמר הפסוק שבו נצטוינו על אותה פעולה, והכוונה הכוללת, שהיא לעבד את ה' היא היחוד עצמו, עד כאן לשונו.

(שם קפא) ותמיד תהיה כונתו, שעושה זו המצוה, כדי לעשות נחת רוח ליוצרנו, כי נחת רוח לפניו, שאמר ונעשה רצונו.

(שם קפב) ובכל מצוה שאדם עושה, באותו האבר שעושה, יזמין את האבר הזה יאמר, הנני עושה באבר זה, מצוה זו. בהנחת תפלין יזמין היד, והפה יזמין לתורה ולתפלה ולדברי שלום, והרגלים יזמין להלך לקדשה, וכן בכל מצוה ומצוה.

(שם קפג) המחשבה היא, כוננת המצוה וטעמה וסודה, עד מקום שיד שכלו מגעת.

עשית המצוה בשמחה ובזריזות, ובעבדות שלמה לה' אלהינו יתברך

(שם קפד) והמעשה הוא, עשית המצוה בשמחה ובזריזות, ובעבדות שלמה לה' אלהינו יתברך, אשר הוציאנו ממצרים מבית עבדים, להיות לו לעבדים. וכבר האריכו בזה בזהר (ח"ג דף ח' ע"א) ובכל ספרי המקבילים ובפרט הפרדס, גם הרב בעל עבודת הקדש (ח"ב פרק מ"ד), וראשית חכמה (שער האהבה סוף פי"ב) האריך על כלם, זיל קרי בהו.

בזה הלבוש, לא תלך לבית אביה לגן עדן העליון, רק מלבישין אותה בלבוש מלכות, שהוא בתכלית הרוחניות, הנארג מפונת המצות, וידיעת טעמן וסודן

(שם קפה) ודע, פי 'האדם' אינו נקרא מצד הגוף, כי הגוף אינו אלא בשר אדם. והאדם הוא הפנימיות, והגוף הוא הלבוש, כמו שנגאמר (איוב י, יא) 'עור ובשר תלבישני'. וכשמת האדם ונפסד הגוף שהוא המלבוש, אזי הנשמה ערמה, ונלפשת כפי מעשיה, דהינו, ממעשה המצות נעשה לבוש רוחני, שבו מתלפשת הנשמה, להיותה בגן עדן התחתון. ובזה הלבוש, לא תלך לבית אביה לגן עדן העליון, כי בערך המעלה הזו, עדין הלבוש הזה הוא גס. רק מלבישין אותה בלבוש מלכות, שהוא בתכלית הרוחניות, הנארג מפונת המצות, וידיעת טעמן וסודן. ודבר זה מבאר מאד באריכות בזהר (ח"א דף רכ"ו ע"ב; ח"ג דף קפ"ד ע"א, ועוד) ובספרי המקבילים, ובפרט בספר עבודת הקדש שער העבודה פרק כ"ה, ובספר הפרדס (שער לא, שער הנשמה פרק ה-ו), עכ"ל.

